

2011

Wojewódzki Urząd Pracy
w Krakowie

Twój zawód. Twoja przyszłość?

Twój zawód. Twoja przyszłość?

Raport z badania uczniów ostatnich klas
szkół zawodowych 2010/2011
Kraków, kwiecień 2011

Raport powstał w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Krakowie w ramach projektu Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, na podstawie wyników badania uczniów ostatnich klas szkół zawodowych 2010/2011 zrealizowanego przez PBS DGA Sp. z o.o.

Opracowanie:
Katarzyna Antończak
Marcin Węgrzyn

Redakcja:
Agata Chrześcijanek
Ewa Guzik

Copyright © Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Kraków, 2011

ISBN: 978-83-62384-01-3

Layout środka publikacji:
Robert Krzeszowiak, www.robuska.com

Skład i opracowanie graficzne:
LOOZ DESIGN Tomasz Merwart, www.looz-design.pl

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonywane z podaniem źródła.

Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie.

Spis treści

Wstęp	5
I. Metodologia badania	7
1. Założenia realizacji badania	7
2. Sposób realizacji badania	8
3. Badana grupa	9
II. Wyniki badania	12
1. Motywy podjęcia nauki w zawodzie i zadowolenie z wyboru zawodu	12
2. Praca zarobkowa w czasie nauki	18
3. Plany na przyszłość	20
3.1 Praca	20
3.2 Edukacja	23
3.3 Migracje	27
4. Egzaminy zewnętrzne	31
4.1 Egzamin zawodowy	31
4.2 Egzamin zawodowy a matura	32
5. Uczestnictwo w korepetycjach	35
6. Uczestnictwo w kółkach zainteresowań i dodatkowych kursach zawodowych	39
7. Uczestnictwo w spotkaniach dotyczących doradztwa zawodowego	45
8. Dostęp do komputerów i Internetu w szkołach	48
III. Wnioski	51
Spis tabel	53
Spis wykresów	54

Wstęp

Składamy na Państwa ręce raport z drugiej edycji badania uczniów ostatnich klas szkół zawodowych. Badanie ma charakter cykliczny, to znaczy jest realizowane co roku w zbliżonym kształcie. Składa się z dwóch części. W pierwszej uczniowie dzielą się doświadczeniami szkolnymi oraz określają oczekiwania dotyczące przyszłości edukacyjno-zawodowej. Przekazują również dane, które pozwalają dotrzeć do nich, gdy będą absolwentami. Podczas drugiej części badania, przeprowadzanej rok po zakończeniu szkoły, ci sami respondenci są pytani o to, na ile udało im się zrealizować plany edukacyjno-zawodowe oraz w jakim stopniu przyczyniły się do tego zdobyta wiedza i umiejętności.

W momencie powstawania raportu „Twój zawód. Twoja przyszłość? 2010/2011” zespół Obserwatorium przygotowywał badanie absolwentów, którzy opuścili mury szkoły w 2010 roku. Wyniki pojawią się jesienią 2011 roku i będą zamknięciem pierwszego cyklu badania. Wskażą, na ile wyobrażenia uczniów znajdują potwierdzenie w rzeczywistości i jaka aktywność podejmowana w trakcie nauki szkolnej przekłada się na późniejszy sukces. Informacje te nabierają obecnie szczególnego znaczenia. Od spowolnienia gospodarczego, które rozpoczęło się w IV kwartale 2008 roku, minęło dwa i pół roku. W tym czasie pracodawcy zaprzestali zatrudniania nowych pracowników, co natychmiast odbiło się na szansach zawodowych uczniów opuszczających szkoły. Wśród osób bezrobotnych co czwarta nie przekroczyła 25. roku życia. Młodzi byli również najdynamiczniej wzrastającą kategorią w statystykach bezrobocia. Dodatkowo w wyniku kryzysu gospodarczego zmniejszyły się wpływy do Funduszu Pracy, a z niego finansowane są elementy praktycznej nauki zawodu, pozwalające uczniom na uzyskanie doświadczenia w profesji, której się uczą. Wszystkie zmiany dokonujące się w bezpośrednim otoczeniu szkolnictwa zawodowego będą wpływać na edukacyjno-zawodowe losy młodzieży. Można je już dostrzec w wynikach prezentowanego badania uczniów: w porównaniu z poprzednią edycją spadł udział osób, które wskazywały, że mają zagwarantowaną pracę.

Przekazując raport chcemy podziękować wszystkim osobom, które przyczyniły się do jego powstania. Szczególne wyrazy wdzięczności składamy uczniom, którzy zgodzili się podzielić swoimi opiniami na temat nauki w szkole zawodowej oraz nauczycielom i dyrektorom szkół zawodowych – za przychylne odniesienie się do idei badania. Bez nich jego realizacja nie byłaby możliwa. Zachęcając do lektury raportu, chcemy również zaprosić do współpracy przy realizacji badania absolwentów oraz kolejnych badań dotyczących szkolnictwa zawodowego.

Zespół Małopolskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji

I. Metodologia badania

1. Założenia realizacji badania

„Twój zawód. Twoja przyszłość? Raport z badania uczniów ostatnich klas szkół zawodowych 2010/2011” to drugie opracowanie przygotowane przez Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, w którym uczniowie dzielą się swoimi planami w zakresie kontynuacji nauki oraz podejmowania pracy. W badaniu uczniowie ostatnich klas proszeni są o podzielenie się swoimi wyobrażeniami na temat najbliższej przyszłości oraz informacjami dotyczącymi nauki szkolnej. W jego trakcie zbierane są również oświadczenia z numerem telefonu oraz adresem poczty elektronicznej tak, by dotrzeć do młodzieży w rok po ukończeniu szkoły i spytać, na ile udało jej się zrealizować plany, stwierdzić, kto odniósł sukces, a kto nie, a także sprawdzić, które czynniki o tym zdecydowały¹. Badanie zostało przeprowadzone jesienią 2010 roku. Na przełomie wiosny i lata 2012 roku uczniowie, którzy wzięli w nim udział, opowiedzą, co wydarzyło się w ich życiu zawodowym w ciągu roku od ukończenia nauki. Wyniki z badania absolwentów będą dostępne jesienią 2012 roku.

---

1 Szczegółowa metodologia badania uczniów oraz zarys metodologii badania absolwentów znajduje się w raporcie z zeszłorocznego badania uczniów (*Twój zawód. Twoja przyszłość? Raport z badania uczniów ostatnich klas szkół zawodowych 2009/2010*, Kraków: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, marzec 2010 r., ISBN: 978-83-62384-04-4). Opracowanie jest dostępne na stronie internetowej projektu www.obserwatorium.malopolska.pl.

2. Sposób realizacji badania

W trakcie badania ankieteryzy firmy PBS / DGA z Sopotu spotykali się z **uczniami ostatnich klas szkół zawodowych (technikum, zasadniczej szkoły zawodowej oraz szkół policealnych)**, wyjaśniali ideę badania, a następnie rozdawali ankietę przeznaczoną do samodzielnego wypełniania. Dodatkowo młodzież uzupełniała oświadczenia, w których wyrażała zgodę na przetwarzanie danych osobowych, umożliwiającą kontakt w rok od ukończenia szkoły. Ankiety i oświadczenia zostały zakodowane w bazie danych, którą następnie pracownicy Obserwatorium poddali dokładnej analizie.

Zespół Małopolskiego Obserwatorium Rynu Pracy i Edukacji odpowiadał za całość prac merytorycznych, w tym za przygotowanie metodologii i narzędzia badawczego. Jedno z pytań umieszczonych w ankiecie (dotyczące profilu psychologicznego ucznia) zaczerpnięto z projektu „Mapa Monitorująca Szansę na Pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa świętokrzyskiego (MMSP) nr Z/2.26/II/2.1/54/05”², realizowanego przez Centrum Doradztwa Strategicznego.

Na podstawie przeprowadzonej analizy przygotowany został raport, a także **indywidualne zestawienia** zawierające informacje o uczniach z poszczególnych powiatów oraz zespołów szkół zawodowych. Zestawienia te sporządzano w takim samym układzie jak niniejszy raport.

W trakcie badania **udało się zebrać 18 643 ankiety oraz 16 018 oświadczeń** – więcej niż w 2009 roku, kiedy to liczba otrzymanych ankiet wyniosła 16 138, a liczba oświadczeń – 15 123. Skąd taki wzrost? W zeszłorocznych badaniach założono, że w szkołach publicznych uda się zebrać ankiety od przynajmniej 70% uczniów³ danej klasy. Ponieważ ankieteryzy nie mieli problemów z osiągnięciem tego poziomu zwrotu, został on podniesiony o pięć punktów procentowych (do 75%). Dodatkowo zleceniodawca zaplanował losowanie nagród wśród uczestników badania absolwentów, a żeby wziąć w nim udział, niezbędne było wcześniejsze podanie danych osobowych. Ostatnim, ale równie ważnym czynnikiem, który przyczynił się do podniesienia liczby otrzymanych ankiet, był zapewne wzrost zaufania do organizatorów badania, którzy w ubiegłym roku przesłali do wszystkich szkół – obok raportu ogólnowoje- wódzkiego – zestawienia zawierające informacje o uczniach danej placówki, w odniesieniu do wartości powiatowych oraz wojewódzkich.

W oświadczeniach uczniowie mogli podać numery telefonów, adresy mailowe oraz adresy domowe, przy czym ze względu na planowany sposób dotarcia do absolwentów najważniejsze dla zleceniodawcy były telefony oraz e-maile. Uczniowie mogli podać więcej niż jeden numer telefonu (np. komórkowy oraz domowy), a także więcej niż jeden adres poczty elektronicznej. Informacje o liczbie zebranych kontaktów zawiera poniższa tabela.

2 Więcej informacji na stronie www.cds.krakow.pl/mmsp,170.html

3 Jeśli przy pierwszej wizycie w klasie ankieter nie uzyskał takiego wyniku, miał obowiązek wrócić do niej, by uzyskać brakujące obserwacje.

Liczba kontaktów mailowych i telefonicznych

			liczba kontaktów telefonicznych			
			0 kontaktów	1 kontakt	2 kontakty	ogółem
liczba kontaktów mailowych	0 kontaktów	liczba	1910	3924	614	6448
		% z ogółem	12%	25%	4%	40%
	1 kontakt	liczba	3486	4781	762	9029
		% z ogółem	22%	30%	5%	56%
	2 kontakty	liczba	129	261	151	541
		% z ogółem	1%	2%	1%	3%
ogółem	liczba	5525	8966	1527	16018	
	% z ogółem	35%	56%	10%	100%	

TZTP01/2011

Jak widać, wśród 16 018 oświadczeń 1 910 nie zawierało żadnych kontaktów telefonicznych ani mailowych. Spośród pozostałych 14 108 oświadczeń 9 123 zawierały numery telefonów (w tym 1 527 dwa), a 9 570 – adresy poczty elektronicznej (w tym 541 dwa). Ogólnie rzecz biorąc **najczęściej (30% wszystkich oświadczeń) uczeń przekazywał jeden adres poczty elektronicznej i jeden numer telefonu**. Liczba osób, do których udało się pozyskać kontakty, była o 2 tys. wyższa od zeszłorocznej (12 105).

3. Badana grupa

W badaniu wzięli udział uczniowie z 264 zespołów szkół (190 szkół publicznych i 74 niepublicznych). Spośród szkół publicznych nie uczestniczyła w nim tylko jedna szkoła (z powiatu wielickiego). Porównując liczbę placówek edukacyjnych, które przyjęły ankierów w tym roku do tej, która zaangażowała się w przedsięwzięcie w zeszłym, zaobserwować można znaczący przyrost: w 2009 roku w badaniu wzięło udział 175 zespołów szkół publicznych i 42 niepubliczne. Wśród szkół niepublicznych jedna trzecia była zlokalizowana w Krakowie.

Liczba szkół, które wzięły udział w badaniu w podziale na powiaty

powiat	niepubliczne	publiczne	ogółem
bocheński	1	7	8
brzeski	2	6	8
chrzanowski	0	6	6
dąbrowski	0	4	4
gorlicki	4	11	15
krakowski	0	7	7
limanowski	2	8	10
miechowski	1	4	5
myślenicki	1	7	8
nowosądecki	2	11	13
nowotarski	6	8	14
olkuski	2	9	11
oświęcimski	4	10	14
proszowicki	1	2	3
suski	1	5	6
tarnowski	0	9	9
tatrzański	1	3	4
wadowicki	4	9	13
wielicki	0	3	3
Kraków	24	38	62
Nowy Sącz	9	10	19
Tarnów	9	13	22
ogółem	74	190	264

TZTP02/2011

Badaniem zostali objęci uczniowie ostatnich klas (rok szkolny 2010/11) szkół zawodowych publicznych i niepublicznych: zasadniczych zawodowych, techników i szkół policealnych. Uczniowie zasadniczych szkół zawodowych zostali podzieleni na tych, którzy byli zatrudnieni w oparciu o umowę o pracę, a w szkołach uzupełniali wiedzę teoretyczną (młodociani pracownicy, oznaczeni niżej jako „ZSZ młodociani”⁴) oraz tych, którzy uczyli się w szkołach, a praktyczną naukę zawodu odbywali w warsztatach szkolnych lub centrach kształcenia praktycznego („ZSZ uczniowie”). **Największą grupę respondentów stanowili uczniowie techników – 10 918 (59%), w następnej kolejności zaś zasadniczych szkół zawodowych – 5 177 (28%). Najmniej przebadano uczniów szkół policealnych 2 547 (14%).**

4 Szczegółowe informacje dotyczące podziału na uczniów i młodocianych znajdują się w raporcie *Nauka zawodu. Szkoła czy pracodawca? Raport z badania praktycznej nauki zawodu realizowanej przez małopolskich przedsiębiorców*, Kraków: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, 2009, ISBN: 978-83-927362-8-8. Opracowanie jest dostępne na stronie: www.obserwatorium.malopolska.pl.

Liczba przebadanych uczniów w podziale na typ szkoły

		ZSZ uczniowie	ZSZ młodociani	technikum	Szkoła policealna	ogółem
publiczna	liczba	2138	2590	10614	871	16213
	%	98%	86%	97%	34%	87%
niepubliczna	liczba	38	412	304	1676	2430
	%	2%	14%	3%	66%	13%
ogółem	liczba	2176	3002	10918	2547	18643
	%	100%	100%	100%	100%	100%

TZTP03/2011

Zdecydowana większość badanych uczęszczała do szkół publicznych (87%), przy czym ich udział w porównaniu do zeszłego roku spadł (wtedy wynosił 94%). Wynika to przede wszystkim z dwukrotnego wzrostu liczby szkół niepublicznych, które przyjęły ankieterów (42 w 2009 roku i 74 w 2010) oraz niemal dwu i półkrotnego wzrostu liczby ich uczniów, którzy wzięli udział w badaniu (odpowiednio 1 015 i 2 430). Największy wzrost liczby przebadanych uczniów placówek niepublicznych miał miejsce w grupie szkół policealnych (z 669 do 1 676) oraz zasadniczych szkół zawodowych (z 38 do 450).

Liczba przebadanych uczniów w podziale na powiat i typ szkoły

powiat	zasadnicza szkoła zawodowa		technikum		szkoła policealna		ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%		
bocheński	217	27%	484	61%	96	12%	797	100%
brzeski	221	42%	301	58%	0	0%	522	100%
chrzanowski	73	17%	290	68%	62	15%	425	100%
dąbrowski	154	57%	114	43%	0	0%	268	100%
gorlicki	252	27%	584	63%	88	10%	924	100%
krakowski	148	38%	211	55%	27	7%	386	100%
limanowski	393	44%	492	55%	15	2%	900	100%
miechowski	12	4%	306	91%	18	5%	336	100%
myślenicki	185	23%	560	70%	50	6%	795	100%
nowosądecki	222	30%	514	70%	0	0%	736	100%
nowotarski	150	26%	347	60%	84	14%	581	100%
olkuski	86	17%	395	77%	33	6%	514	100%
oświęcimski	385	32%	566	46%	270	22%	1221	100%
proszowicki	55	36%	87	57%	11	7%	153	100%
suski	176	30%	350	60%	56	10%	582	100%
tarnowski	256	38%	391	58%	27	4%	674	100%
tatrzański	172	35%	326	65%	0	0%	498	100%
wadowicki	369	38%	575	60%	17	2%	961	100%
wielicki	94	36%	169	64%	0	0%	263	100%
Kraków	803	19%	2303	54%	1149	27%	4255	100%
Nowy Sącz	456	32%	716	50%	249	18%	1421	100%
Tarnów	299	21%	837	58%	295	21%	1431	100%
ogółem	5178	28%	10918	59%	2547	14%	18643	100%

TZTP04/2011

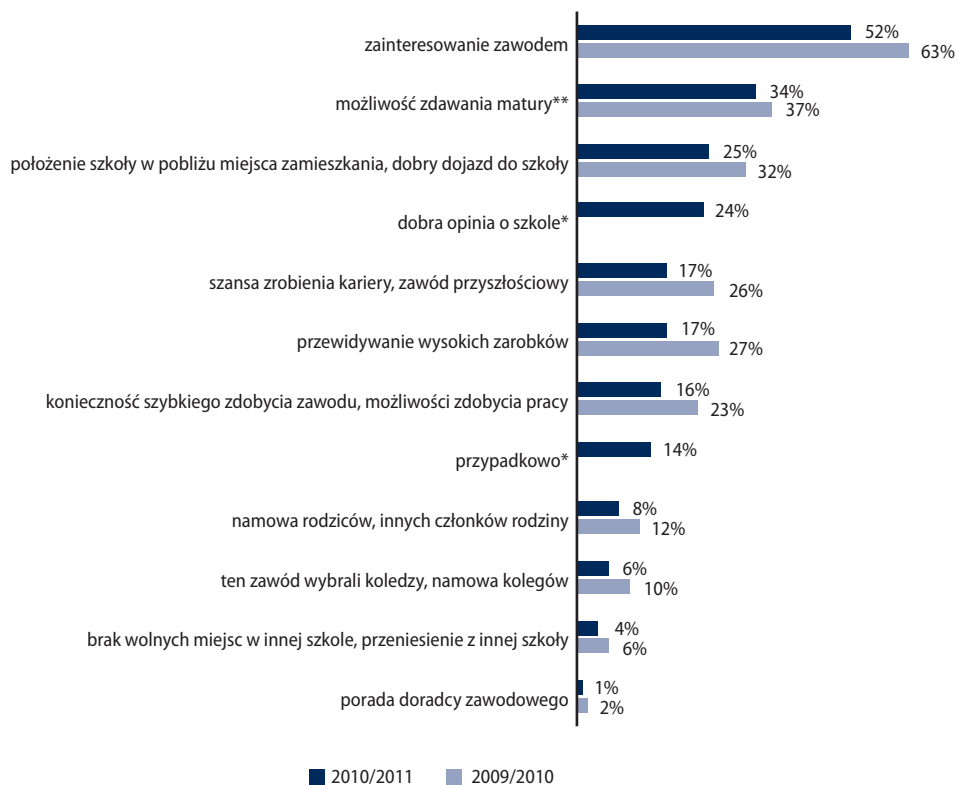
II. Wyniki badania

1. Motywy podjęcia nauki w zawodzie i zadowolenie z wyboru zawodu

Co decydowało o wyborze zawodu? Z perspektywy czasu uczniowie ostatnich klas mówili, że przede wszystkim **zainteresowanie nim**. Dla wielu osób ważne było także: położenie szkoły w pobliżu miejsca zamieszkania i dobra opinia o szkole. Mniejsze znaczenie miała namowa rodziny i kolegów oraz brak miejsc w innej placówce.

Dlaczego wybrałeś(aś) naukę w swoim zawodzie?

*odpowiedź udzielana tylko przez uczniów w roku szkolnym 2010/2011

**odpowiedź udzielana tylko przez uczniów technikum

TZTP05/2011

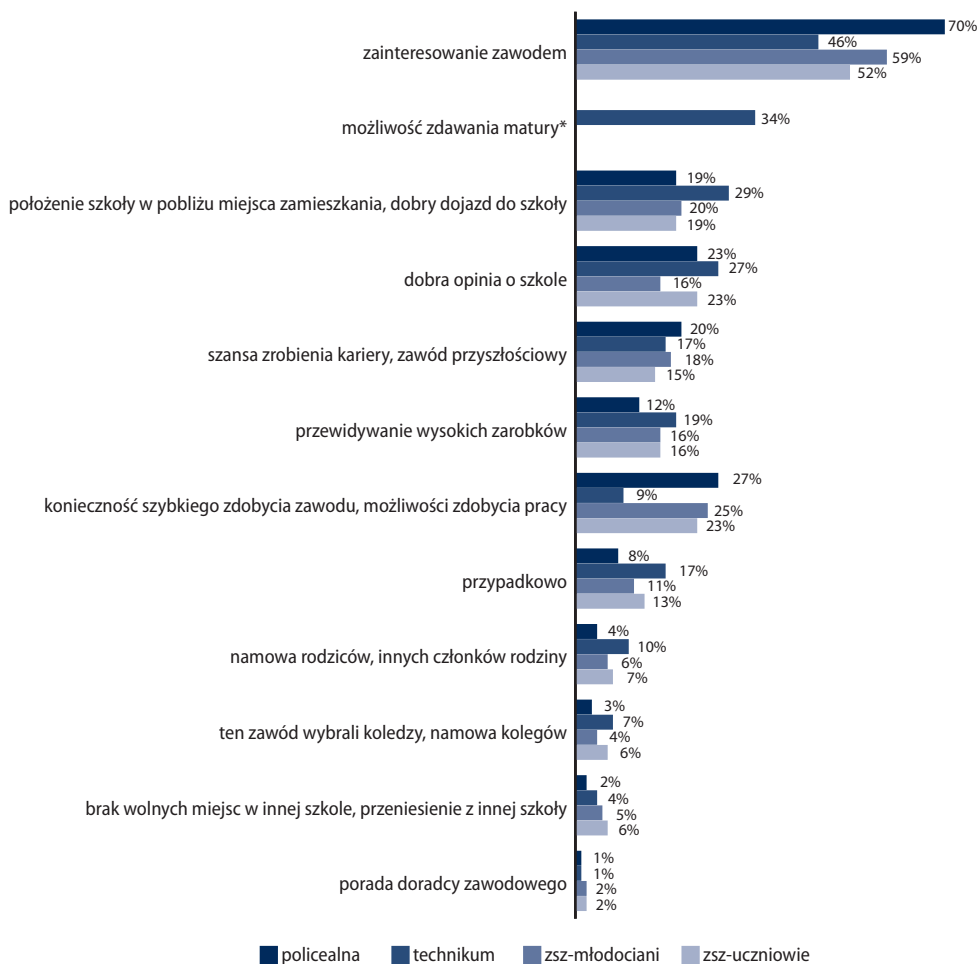
W porównaniu z wynikami badania poprzedniego rocznika zmalał odsetek wskazań na poszczególne odpowiedzi. Wiąże się to z wprowadzeniem nowych kategorii (tj. dobra opinia o szkole i „przypadkowo”). Nie zmieniła się jednak ich kolejność (od najczęściej do najrzadziej wybieranych), co pokazuje, że z grubsza **motywy wyboru zawodu pozostały takie same. Nadal też najmocniej różnicował je typ szkoły, do jakiej uczęszczają uczniowie. I tak zainteresowanie zawodem najbardziej widoczne jest wśród uczniów szkół policealnych.** Ponadto słuchacze szkół policealnych kierowali się możliwością szybkiego zdobycia kwalifikacji oraz szansą na zrobienie kariery zawodowej (szczególnie ci ze szkół niepublicznych: 23% wobec 15% w publicznych). Widać zatem, że bardziej niż uczniowie innych szkół myślą pod kątem rynku pracy. Świadomość i dojrzałość podejmowanej decyzji zapewne wynika z faktu, że są to osoby, które dokonywały wyboru zawodu już po uzyskaniu pełnoletności.

O przyszłej karierze zawodowej zdecydowanie najmniej myśleli uczniowie technikum. Swoją szkołę wybrali oni ze względu na możliwość zdania matury, na jej położenie w pobliżu miejsca zamieszkania oraz dobrą opinię. Na zainteresowanie zawodem wskazało o 24 punkty procentowe mniej osób niż w przypadku uczniów szkół policealnych.

W zasadniczych szkołach zawodowych młodzież kładła nacisk na konieczność szybkiego zdobycia zawodu i podjęcia pracy.

Dlaczego wybrałeś(aś) naukę w swoim zawodzie? – odpowiedzi w podziale na typ szkoły

*odpowiedź udzielana tylko przez uczniów technikum

TZTP06/2011

Ponadto, warto zauważyć, że:

- Kobiety w większym stopniu niż mężczyźni brały pod uwagę dogodną lokalizację szkoły oraz perspektywę szybkiego zdobycia zawodu; mężczyźni z kolei zwracali uwagę na wysokie zarobki.
- Uczniowie szkół specjalnych w porównaniu do innych uczniów w większym stopniu kierowali się dobrą opinią o szkole (35% uczniów szkół specjalnych), koniecznością szybkiego zdobycia zawodu (21%) oraz namową rodziców (15%). W mniejszym stopniu natomiast zwracali uwagę na perspektywę wysokich zarobków (9%) oraz lokalizację szkoły (9%).

Z całą pewnością pozytywnym sygnałem jest duży odsetek uczniów, którzy deklarowali wybór zawodu ze względu na zainteresowanie nim. Trzeba jednak pamiętać także o tym, co mówi środowisko szkolne. Zwraca ono uwagę, że duża część młodzieży trafia do szkoły przypadkowo, że podejmuje naukę w zawodzie niekoniecznie zgodnie ze swoimi predyspozycjami⁵. Wśród uczniów przyznaje się do tego 14%. Jeśli do tego weźmiemy pod uwagę tych,

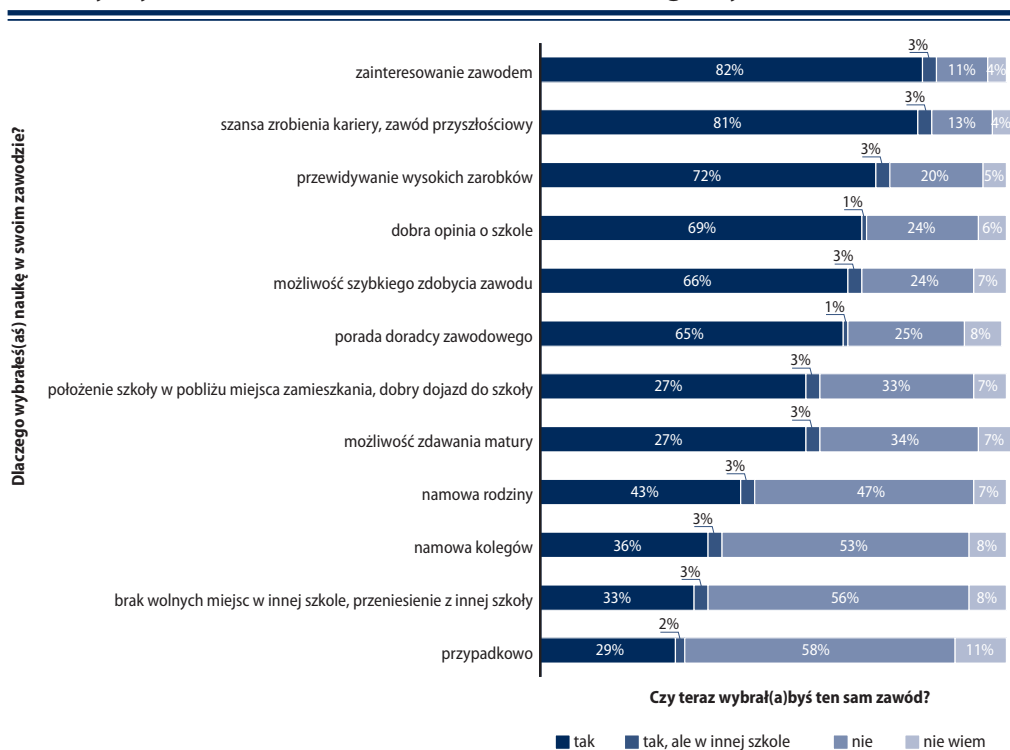
5 Por. *Nauka zawodu. Szkoła czy pracodawca? Raport z badania praktycznej nauki zawodu realizowanej przez małopolskich przedsiębiorców*, Kraków: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, 2009, ISBN: 978-83-927362-8-8.

którzy przy wyborze szkoły kierowali się lokalizacją (25%), to zobaczymy, że gros młodzieży decyduje się po prostu na to, co jest aktualnie pod ręką.

Tymczasem **za świadomie podjętą decyzją o wyborze zawodu idzie satysfakcja z tego, czym młody człowiek zajmuje się w szkole.** W tym roku jest to widoczne jeszcze bardziej niż w poprzednim: jeśli uczeń kierował się zainteresowaniami oraz perspektywą kariery zawodowej, to – gdyby miał wybierać jeszcze raz – najczęściej wybrałby naukę w tym samym zawodzie. Jeśli natomiast uległ namowom rodziny lub znajomych; zaczął naukę przypadkowo lub dlatego, że nie dostał się do innej szkoły, to jest rozczarowany i deklaruje, że drugi raz zdecydowałby się na inną opcję kształcenia.

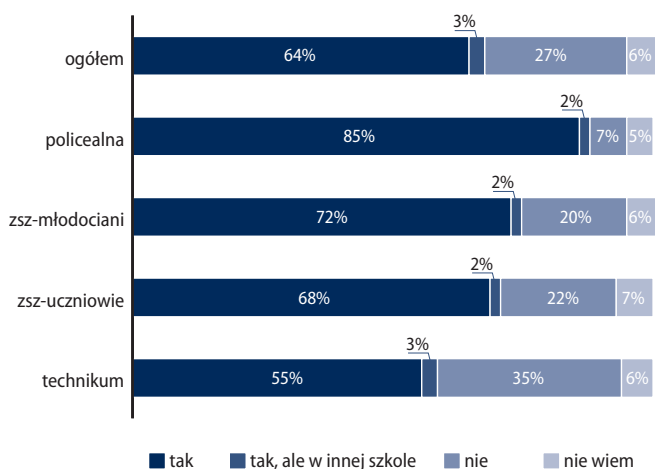
Powody wyboru zawodu a zadowolenie z dokonanego wyboru

TZTP07/2011

Nie dziwi zatem, że **zadowoleni z wyboru zawodu są przede wszystkim uczniowie szkół policealnych** (we wszystkich zawodach podjęliby ponownie tę samą decyzję). Natomiast w technikach stosunkowo największa grupa wybrałaby teraz inny zawód.

Czy wybrał(a)byś ten sam zawód?

TZTP08/2011

Zadowolenie z wyboru zawodu – podsumowanie

zadowoleni z wyboru zawodu:

- dokonali wyboru zgodnie z zainteresowaniami i myślą o przyszłej pracy
- uczniowie szkół policealnych
- ci, którzy pracowali w zawodzie
- uczący się w zawodach:
SP*: t. logistyk, t. dentystyczny, t. górnictwa podziemnego, t. elektrokardiolog, t. masażysta, t. optyk, t. elektryk, t. mechanik, asystent osoby niepełnosprawnej, ratownik medyczny

T**: t. górnictwa podziemnego, t. spedytor, t. mechanizacji rolnictwa, t. analityk, t. drogownictwa, t. budownictwa, t. logistyk, t. geodeta

ZSZ***: lakiernik, fryzjer, technolog robót wykończeniowych w budownictwie, mechanik pojazdów samochodowych, murarz, kucharz małej gastronomii, posadzkarz, elektromechanik pojazdów samochodowych, monter konstrukcji budowlanych, ogrodnik

niezadowoleni z wyboru zawodu:

- wybrali zwód w sposób bierny
- uczniowie technikum
- osoby, które pracowały w zupełnie innym zawodzie
- uczący się w zawodach:
SP*: t. handlowiec, t. organizacji usług gastronomicznych

T**: t. ogrodnik, t. rachunkowości, t. agrobiznesu, t. ochrony środowiska

ZSZ***: tapicer, krawiec, mechanik-monter maszyn i urządzeń, mechanik-operator maszyn i urządzeń rolniczych, rolnik, monter izolacji budowlanych, monter elektronik

* ponad 90% uczniów w wymienionych zawodach zadeklarowało, że drugi raz wybrałoby ten sam zawód

** ponad 70% uczniów w wymienionych zawodach zadeklarowało, że drugi raz wybrałoby ten sam zawód

*** ponad 75% uczniów w wymienionych zawodach zadeklarowało, że drugi raz wybrałoby ten sam zawód

* ponad 25% zadeklarowało, że drugi raz nie wybrałoby tego samego zawodu.

** ponad 50% zadeklarowało, że drugi raz nie wybrałoby tego samego zawodu

*** ponad 35% zadeklarowało, że drugi raz nie wybrałoby tego samego zawodu

we wszystkich przypadkach uwzględniono tylko zawody liczące co najmniej dziesięć obserwacji

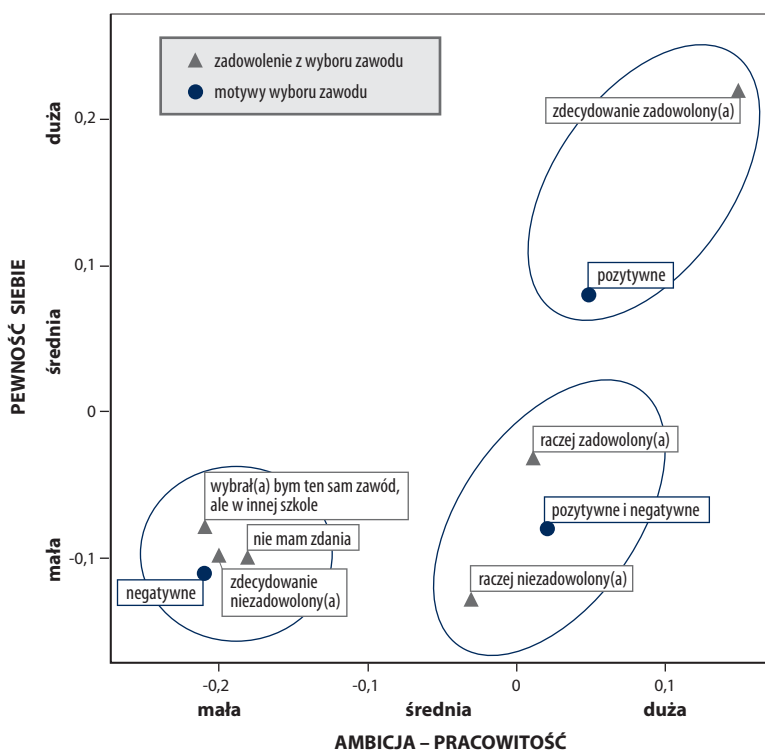
TZTP09/2011

Ocena wyboru szkoły i zawodu wiąże się z ogólną postawą uczniów⁶. Osoby, którymi kierowały pozytywne kryteria⁷ i które są teraz zdecydowanie zadowolone z zawodu są pewniejsze siebie, bardziej ambitne i pracowite. Wykazują się również mniejszą podejrzliwością i zachowawczością w swoich działaniach. Z kolei uczniom, którzy wybrali zawód w sposób bierny⁸ i zadeklarowali, że z chęcią by go zmienili lub wybrali ten sam, ale w innej szkole, brakuje pewności siebie. Są mniej zorientowani na rywalizację i ciężką pracę, bardziej podejrzliwi i zachowawczy.

Młodzież umiarkowanie zadowolona z nauki w obecnym zawodzie, kierująca się motywami zarówno pozytywnymi jak i negatywnymi, jest nastawiona na ciężką pracę, ale bardziej podejrzliwa i niepewna siebie.

Motywy wyboru zawodu i zadowolenie z wyboru zawodu a postawa uczniów

Wykres należy traktować porównawczo (nie skupiając się na wartościach).

Elipsami zaznaczono odpowiedzi najbardziej do siebie przystające.

Interpretacja wyników znajduje się powyżej.

TZTP10/2011

- Na podstawie analizy profilu psychologicznego uczniów. Wykorzystano analizę głównych składowych z rotacją Varimax. Wyodrębniono cztery wymiary, które wyjaśniają połowę całkowitej wariancji zmiennych. Wymiar **minimalizm – zachowawczość** obejmuje następujące stwierdzenia: Najgorsi są pracodawcy, którzy dużo wymagają, W życiu najlepiej dostosować się do ogółu/większości, W dzisiejszych czasach uczciwie pracują tylko frajerzy, Podejmowanie ryzyka prowadzi do nieszczęścia. Wymiar **pewność siebie**: Łatwo podejmuję decyzje, Czasy są ciężkie i obawiam się czy poradzę sobie w życiu (odwrotnie skorelowany), Patrę w przyszłość z optymizmem, Brakuje mi konsekwencji w postępowaniu (odwrotnie skorelowany). Wymiar **ambicja – pracowitość**: Rywalizacja mobilizuje mnie do większego wysiłku, Ciężką pracą można dojść do bogactwa. Wymiar **podejrzliwość**: Ludzie często próbują oszukać innych dla własnej korzyści, Każdy powinien polegać głównie na sobie.
- Pozytywne kryteria wyboru zawodu: zainteresowanie zawodem, dobra opinia o szkole, konieczność szybkiego zdobycia zawodu, możliwość zdawania matury, porada doradcy zawodowego/pedagoga szkolnego, przewidywanie wysokich zarobków, szansa zrobienia kariery zawodowej.
- Negatywne kryteria wyboru: brak wolnych miejsc w innej szkole, namowa rodziców, położenie szkoły w pobliżu miejsca zamieszkania, przypadkowo, ten zawód wybrali koledzy.

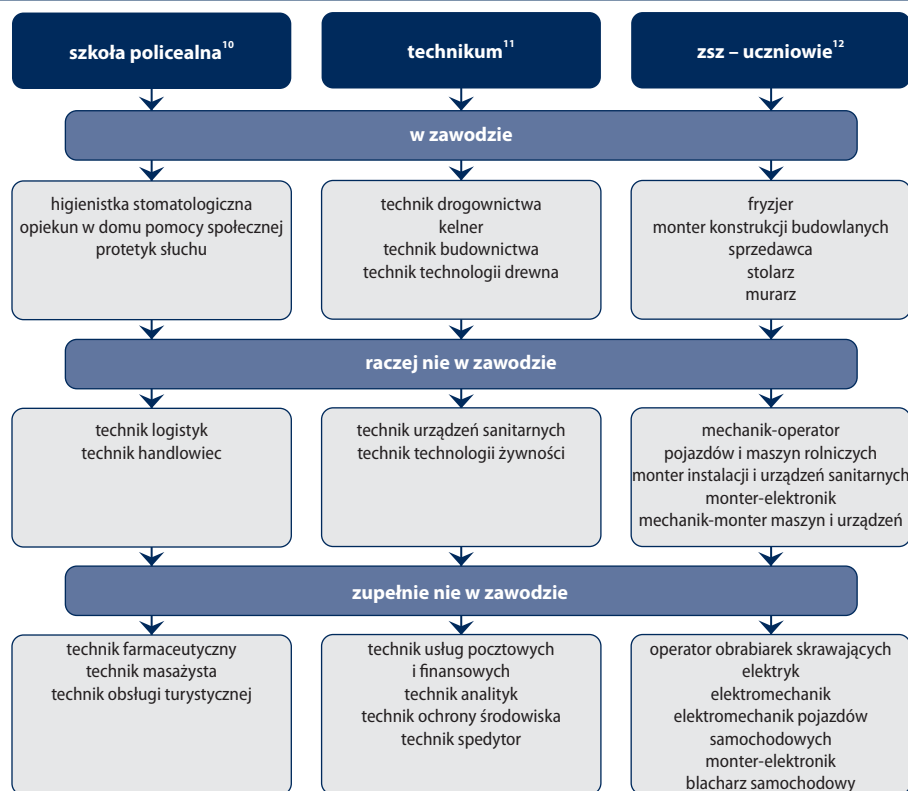

2. Praca zarobkowa w czasie nauki

Nauka to nie wszystko: 62% uczniów⁹ (o trzy punkty procentowe mniej niż przed rokiem) **łączyło ją z pracą zarobkową** (w szkołach policealnych i technikach po 63%, w szkołach zasadniczych zawodowych 57%). Jest zrozumiałe, że **pracowali przede wszystkim uczniowie kształcący się w trybie zaocznym i wieczorowym** (67% ogółu uczących się w takich trybach). Ponadto pracowało 69% mężczyzn i 53% kobiet, a także 68% mieszkańców największych miast (powyżej 50 tys. mieszkańców), czyli o siedem punktów procentowych więcej niż na wsi.

Niestety, podobnie jak w zeszłym roku **praca, którą wykonywali uczniowie, często nie wiązała się z zawodem**. Dotyczy to zwłaszcza uczniów technikum i szkół policealnych, wśród których 51% pracowało w zupełnie innym zawodzie niż ten, którego się uczą. Lepiej sytuacja wygląda w szkołach zasadniczych zawodowych: tutaj działalnością zgodną z zawodem zajmowało się 35% pracującej młodzieży. Dodając do tego młodocianych pracowników, dla których praktyczna nauka zawodu stanowi równocześnie pracę zarobkową, można powiedzieć, że młodzież z „zawodówek” kończy szkołę z największym doświadczeniem zawodowym. Nie można jednak zapominać o różnicach między poszczególnymi zawodami. Ilustruje je poniższy schemat.

Rodzaj podejmowanej pracy a zawód i typ szkoły

TZTP11/2011

⁹ Ogółu uczniów szkół zasadniczych zawodowych, technikum i szkół policealnych. Młodociani pracownicy, którzy z definicji pracują, nie odpowiadali na pytania o podejmowanie pracy zarobkowej.

¹⁰ W zawodzie ponad 70%, zupełnie nie w zawodzie ponad 70%, raczej nie w zawodzie ponad 38%.

¹¹ W zawodzie ponad 60%, zupełnie nie w zawodzie ponad 80%, raczej nie w zawodzie ponad 40%.

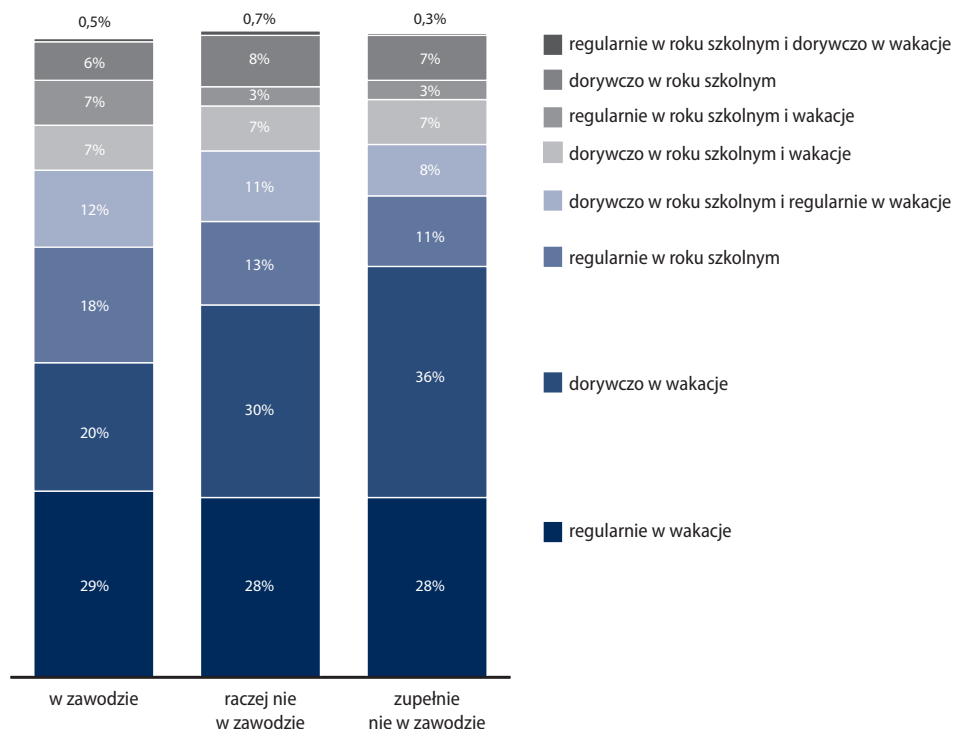
¹² W zawodzie ponad 65%, zupełnie nie w zawodzie ponad 60%, raczej nie w zawodzie ponad 30%.

Możliwość pracy w zawodzie wpływa na zadowolenie z jego wyboru: ten sam zawód wybrałoby 36% osób, które ją miały i 17% tych, które nie miały. Ponadto dużo mniej osób pracujących w zawodzie (w porównaniu do osób zatrudnionych w całkowicie innym) żałuje swojej decyzji (odpowiednio 4% i 13%).

Bez względu na to czy w zawodzie, czy nie młodzież najczęściej pracowała w wakacje. W przypadku zajęć nie związanych z profesją widać, że najczęściej miały one charakter dorywczy. Praca w zawodzie była bardziej systematyczna: 18% młodzieży pracowało regularnie w czasie roku szkolnego, 7% regularnie w roku szkolnym i w wakacje.

Praca w czasie nauki

TZTP12/2011

Podczas roku szkolnego zatrudnienie podejmowali głównie uczniowie szkół policealnych, przy czym słuchacze szkół niepublicznych pracowali regularnie, natomiast publicznych – dorywczo. Związane jest to z trybem, w jakim się uczyli: w pierwszym przypadku był to zazwyczaj tryb zaoczny lub wieczorowy, w drugim – dzienny. **W wakacje pracowali uczniowie zasadniczych szkół zawodowych i technikum.** Dodatkowo uczniowie technikum częściej niż uczniowie innych szkół zatrudniali się dorywczo w czasie roku szkolnego.

Warto również zauważyć, że:

- Regularnie podczas roku szkolnego pracowało niecałe 10% mężczyzn i 22% kobiet. Z kolei w wakacje regularnie zarabiała 34% mężczyzn i tylko 19% kobiet.
- Młodzież zamieszkała na wsi pracowała przede wszystkim w czasie wakacji: regularnie 31%, dorywczo – 33%. W roku szkolnym regularnie pracowało tylko 10%. Z największych miast od września do czerwca zatrudniało się 21% uczniów. W wakacje 26% pracowało dorywczo, 21% regularnie.

3. Plany na przyszłość

3.1 Praca

Większość uczniów była zatrudniona już w trakcie nauki. **Po skończeniu szkoły chcą pracować niemal wszyscy**, przy czym jedna trzecia będzie szukać pracy w zawodzie, jedna trzecia – jakiegokolwiek. Ogólnie uczniowie bardziej umiarkowanie wypowiadają się co do przyszłego zatrudnienia: wzrósł odsetek osób, które jeszcze nie wiedzą, co będą robiły w tej kwestii (z 9 do 15%). Stosunkowo mniej osób chce zakładać własną firmę (11%, czyli o dwa punkty procentowe mniej niż przed rokiem).

W porównaniu z poprzednim rocznikiem **zmałał odsetek osób, które stwierdziły, że po skończeniu nauki mają zagwarantowaną pracę**. W przypadku zagwarantowanej pracy w zawodzie był to spadek dramatyczny: z 36% w roku szkolnym 2009/2010 do 12% w roku szkolnym 2010/2011. W przypadku pracy w innym zawodzie był on mniej widoczny (z 13% do 8%). Co spowodowało takie pogorszenie nastrojów? Być może gorsza sytuacja na rynku pracy. Spowolnienie, widoczne w Małopolsce od trzeciego kwartału 2008 roku do początku 2010 (a biorąc pod uwagę wzrost bezrobocia to i w 2011 roku), dotknęło najbardziej małe firmy¹³ – a to one najczęściej angażują się w kształcenie młodzieży i oferują jej możliwość pracy. Po drugie uczniowie mogli się zorientować, że ich rówieśników, którzy w zeszłym roku byli pewni zatrudnienia, spotkał zawód: zagwarantowanej pracy często nie było, a znalezienie innej okazało się nie takie proste. Poza tym trzeba mieć na uwadze, że są to deklaracje uczniów, na ile mają one odzwierciedlenie w rzeczywistości powinno pokazać badanie losów absolwentów¹⁴.

Czy po skończeniu szkoły zamierzasz pracować?

TZTP13/2011

Plany dotyczące przyszłej pracy, nawet jeśli są to tylko deklaracje bazujące na wyobrażeniach, mają związek z nastawieniem uczniów. Młodzież, która mówi o zagwarantowanym zatrudnieniu lub planuje własny biznes, jest bardziej pewna siebie, ambitna i nastawiona na ciężką

13 Por. *Ocena sytuacji na rynku pracy województwa małopolskiego w roku 2010*, Kraków: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, marzec 2011 r. Opracowanie dostępne jest w serwisie www.wup.krakow.pl.

14 Badanie absolwentów, którzy ukończyli szkołę w 2010 roku zostanie przeprowadzone w 2011. Wyniki będą dostępne w serwisie www.obserwatorium.malopolska.pl.

pracę. Co ciekawe osoby, które chcą otworzyć firmę, są jednocześnie najbardziej podejrzliwe i najmniej zachowawcze. Przy deklaracjach o zagwarantowanej pracy w zawodzie jest odwrotnie: uczeń, który je składa, cechuje największa zachowawczość i najmniejsza podejrzliwość. Natomiast pewna praca w innym zawodzie wiąże się z mniejszą zachowawczością, ale i większą podejrzliwością.

Osoby, które planują szukać pracy, są raczej ambitne i pracowite, chociaż tym, które chcą szukać jakiegokolwiek płatnego zajęcia zdecydowanie brakuje pewności siebie. Do tego są bardziej zachowawcze i podejrzliwe niż ich koledzy i koleżanki, którzy myślą o szukaniu pracy w zawodzie.

Młodzież, która nie jest jeszcze zdecydowana na szukanie pracy po zakończeniu nauki, charakteryzuje największa podejrzliwość, spora zachowawczość i brak pewności siebie. Są to również osoby najmniej nastawione na rywalizację i ciężką pracę.

Czy po skończeniu szkoły zamierzasz pracować? – odpowiedzi w podziale na szkoły

TZTP14/2011

Plany uczniów zmieniają się w zależności od:

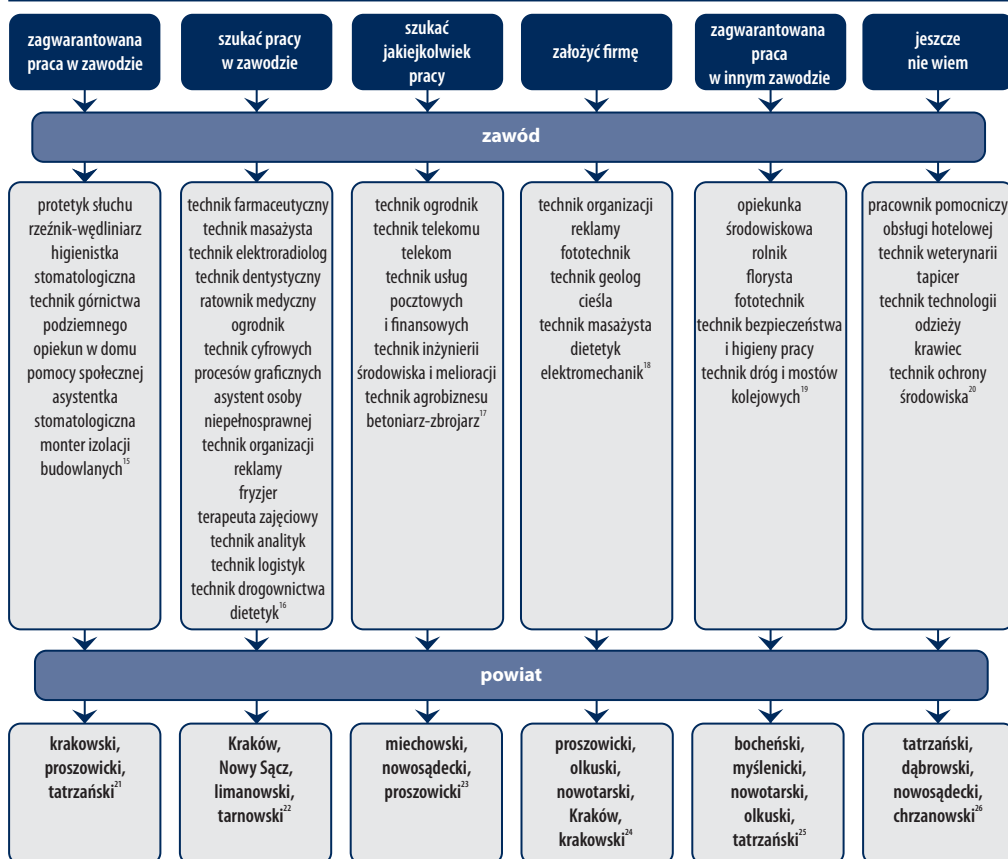
- **Szkoły**, jaką kończą: słuchacze szkół policealnych chcą pracować w zawodzie – 18% już ma zagwarantowaną pracę, 51% będzie jej szukać. Podobnie młodociani z tym, że pewną pracę deklaruje 22% z nich, a szukać zamierza 37%. Uczniowie technikum najczęściej mówią o szukaniu jakiegokolwiek pracy (39%) – zagwarantowane zatrudnienie ma niewielu z nich (po 8% w zawodzie i nie zawodzie) i być może dlatego częściej niż w innych szkołach planują oni założyć własną firmę (12%). Wśród uczniów z zasadniczych szkół zawodowych niemal tyle samo nastawia się na szukanie pracy w zawodzie (32%), co nie w zawodzie (35%). Część deklaruje pewną pracę tyle, że nie w swojej profesji (12%).
- **Płci**: mężczyźni częściej mówią o zagwarantowanej pracy i zakładaniu własnej firmy, kobiety natomiast o szukaniu pracy najemnej.
- **Doświadczeń na rynku pracy**: osoby, które w trakcie nauki podejmowały pracę w zawodzie, po skończeniu szkoły również chcą szukać takiego zajęcia (31% już ma je zagwarantowane, 35% będzie go szukać). Jakąkolwiek pracę chce podjąć 39% tych, które pracowały w zupełnie innym zawodzie. Nie dziwi także, że zagwarantowane zatrudnienie mają przede wszystkim uczniowie, którzy regularnie pracowali w ciągu roku szkolnego

i / lub w wakacje, natomiast szukać go będą ci, którzy pracowali dorywczo. Z kolei o założeniu firmy myślą osoby, które mają stosunkowo największe doświadczenie zawodowe, to jest pracowały przez cały rok – mniej lub bardziej regularnie.

- **Zadowolenia z wyboru szkoły:** ci którzy deklarowali zagwarantowaną pracę w zawodzie lub chęć poszukiwania pracy w zawodzie deklarowali także, że ponownie wybraliby kształcenie w kierunku z nim związanym. Z drugiej strony osoby, które nie zamierzają na razie pracować lub będą szukać jakiegokolwiek pracy drugi raz nie dokonałyby takiego samego wyboru w tej kwestii.
- **Powiatu,** w jakim znajduje się szkoła – patrz schemat.
- **Zawodu,** w jakim się uczą – patrz schemat.

Plany dotyczące pracy a zawód i powiat

TZTP15/2011

15 Ponad 50% w wymienionych zawodach.

16 Ponad 50% w wymienionych zawodach.

17 Ponad 50% w wymienionych zawodach.

18 Ponad 20% w wymienionych zawodach.

19 Ponad 25% w wymienionych zawodach.

20 Ponad 25% w wymienionych zawodach.

21 od 20% do 15%

22 od 39% do 35%

23 od 49% do 41%

24 od 13% do 14%

25 10%

26 od 19% do 23%

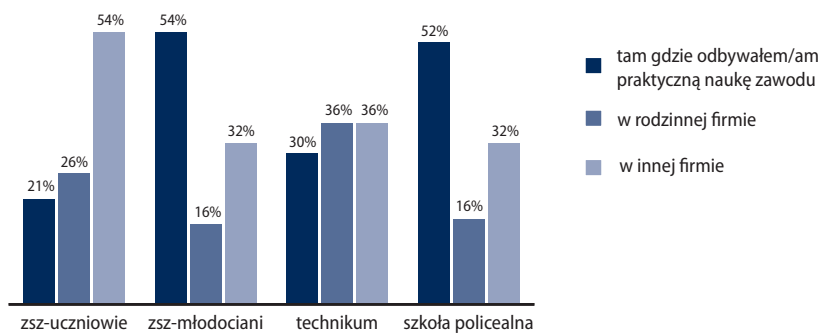
Jak już zostało to wspomniane wyżej, w porównaniu z ubiegłym rokiem zmalał odsetek uczniów, którzy zadeklarowali, że mają zagwarantowaną pracę w zawodzie. Ważne jest jednak to, że ta **pewna praca czeka na nich zazwyczaj tam, gdzie odbywali praktyczną naukę zawodu** (52%). Dotyczy to zwłaszcza młodocianych pracowników i uczniów szkół policealnych. **Po ankietach wypełnianych przez młodzież z techników widać natomiast, że jeżeli ma pewną pracę po skończeniu szkoły, to często jest to praca w rodzinnej firmie** (36%).

Jeśli chodzi o szkoły policealne i zagwarantowaną pracę w zawodzie w miejscu odbywania praktycznej nauki zawodu, to trzeba podkreślić, że odnosi się to głównie do zawodów medycznych, takich jak asystentka stomatologiczna, opiekun medyczny, higienistka stomatologiczna, ratownik medyczny czy opiekun w domu pomocy społecznej – wymieniając te najpopularniejsze.

Połowa kobiet, która ma pewną pracę w zawodzie, zamierza ją kontynuować w miejscu, gdzie się go uczyła. Mężczyźni dużo częściej niż kobiety liczą na zatrudnienie w rodzinnej firmie (30% wobec 14%).

30% osób, które mają zagwarantowaną pracę w innym zawodzie, myśli o zatrudnieniu w rodzinnej firmie (w technikach – 35%, w szkołach policealnych – 13%).

Miejsce pracy w zawodzie po skończeniu szkoły – odpowiedzi uczniów, którzy zadeklarowali, że mają zagwarantowaną pracę w zawodzie

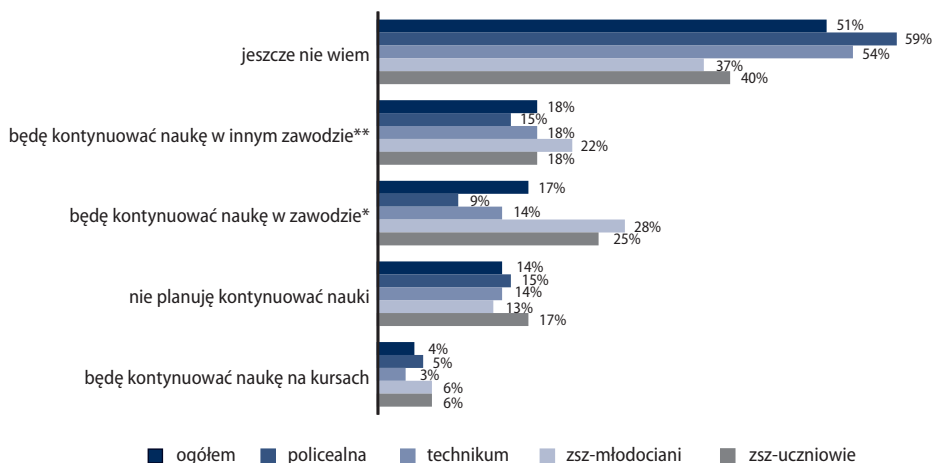
TZTP16/2011

3.2 Edukacja

Podobnie jak w zeszłym roku **plany uczniów w zakresie dalszej edukacji są mało sprecyzowane**. W pierwszym półroczu ostatniej klasy większość z nich nie wiedziała jeszcze, czy będzie się dalej uczyć (51%). Wśród pozostałych – tych, którzy podjęli już decyzję w tej kwestii – niemal tyle samo osób chce kontynuować naukę w zawodzie (16%), co zmienić go (18%). Najmniej popularną formą dalszego kształcenia są kursy, w których chce uczestniczyć 4% uczniów.

Czy zamierzasz dalej się uczyć? – odpowiedzi w podziale na typ szkoły

*w przypadku ZSZ-młodociani i ZSZ-uczniowie chodzi o naukę w technikum uzupełniającym

** w przypadku ZSZ-młodociani i ZSZ-uczniowie chodzi o naukę w liceum uzupełniającym

TZTP17/2011

Kontynuować naukę w zawodzie:

- **Chcą przede wszystkim osoby z zasadniczych szkół zawodowych:** dalszą edukację w technikum uzupełniającym deklaruje 28% młodocianych i 25% uczniów, najwięcej w zawodach²⁷: monter-elektronik, operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego, elektromechanik pojazdów samochodowych oraz intrologiator.
- **Planuje jedynie 14% uczniów technikum i 8% uczniów szkół policealnych.** Nieliczni badani ze szkół policealnych, którzy mają zamiar dalej się uczyć, nie wiedzą jeszcze, w jakiej placówce: wskazują ogólnie, że będą to studia lub jakaś szkoła w Krakowie. W technikum o nauce w zawodzie mówią przede wszystkim²⁸: technicy geodeci, technicy analitycy, technicy rachunkowości oraz technicy logistyki. Najwięcej uczniów technikum wybiera się na Akademię Górniczo-Hutniczą (AGH), Politechnikę Krakowską i Uniwersytet Ekonomiczny.

Gdzie zamierzasz kontynuować naukę w zawodzie? – uczniowie technikum

TZTP18/2011

27 Powyżej 40% uczących się w wymienionych zawodach chce się dalej kształcić w technikum uzupełniającym. Uwzględniono tylko zawody liczące co najmniej dziesięć obserwacji.

28 Powyżej 30% uczących się w wymienionych zawodach chce się dalej kształcić w zawodzie. Uwzględniono tylko zawody liczące co najmniej dziesięć obserwacji.

Nauka w innym zawodzie:

- Nie ma wyraźnych różnic między uczniami z poszczególnych szkół. **Najmniej zainteresowani przekwalifikowaniem się są słuchacze szkół policealnych (15%)**, chociaż i tak jest ich dwa razy więcej niż zainteresowanych nauką w zawodzie. Znakomita większość słuchaczy oczekuje po obecnej szkole uzyskania konkretnego zawodu, który pomoże im znaleźć pracę. Dalsza edukacja jest opcją rezerwową, o czym świadczy to, że 59% z nich waha się co do jej wyboru. Nieliczni, którzy już zdecydowali o zmianie zawodu, to przede wszystkim technicy hotelarstwa i technicy organizacji reklamy²⁹. W technikach, gdzie ogólnie o nauce w innym zawodzie myśli 18% uczniów, stosunkowo najwięcej skłonnych do zmiany znalazło się wśród: techników prac biurowych, techników telekomunikacji i techników geologów³⁰.
- **Uczniowie technikum i szkół policealnych, którzy chcą się dalej uczyć w innym zawodzie, myślą głównie o studiach (72%)**. Szkołę policealną bierze pod uwagę zaledwie 9% z nich, pozostali nie dokonali jeszcze wyboru. W porównaniu do zeszłego roku preferowane przez uczniów kierunki zmieniły się nieznacznie: nadal najwięcej osób wybiera pedagogikę i kosmetykę / kosmologię. Wiele osób kończących technikum chce iść na zarządzanie lub turystykę i rekreację. Natomiast kończący szkoły policealne rozważają fizjoterapię, kierunki medyczne oraz administrację. Uczniowie zamierzają kształcić się na największych krakowskich uczelniach: ci z technikum na AGH, Uniwersytecie Jagiellońskim i Politechnice Krakowskiej, ci ze szkół policealnych w pierwszej kolejności na Uniwersytecie Jagiellońskim, a następnie na Uniwersytecie Pedagogicznym i AGH. Dalszą naukę w szkołach policealnych planują osoby, które wybierają się do Szkoły Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie. Inni wskazywali na różne niepubliczne szkoły głównie z Małopolski.
- Aspiracje edukacyjne osób kończących szkoły zawodowe wyraźnie wzrastają. Oprócz uczniów wybierających się do technikum uzupełniającego (ponad jedna czwarta) wielu ma zamiar uczyć się w liceum uzupełniającym (22% młodocianych oraz 18% uczniów). Kształcenie w liceum rozważają fryzjerzy i sprzedawcy³¹.

Na jakiej uczelni chcesz się uczyć w innym niż obecnie zawodzie?

TZTP19/2011

29 Ponad 30% uczniów w wymienionych zawodach.

30 Powyżej 40% uczniów w wymienionych zawodach.

31 Ponad 30% uczniów w wymienionych zawodach.

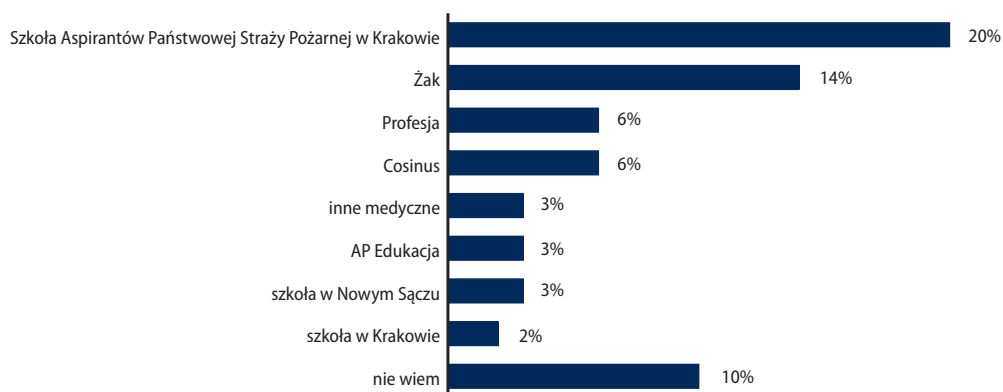

W jakim innym zawodzie chcesz się dalej uczyć?

TZTP20/2011

W jakiej szkole policealnej chcesz się uczyć w innym niż obecnie zawodzie?

TZTP21/2011

Ponadto:

- Kontynuować naukę w zawodzie chce 19% mężczyzn i tylko 13% kobiet. W przypadku dalszej nauki w innym zawodzie jest odwrotnie: planuje ją 21% kobiet i tylko 15% mężczyzn.
- Bardziej skłonne do dalszej edukacji (czy to w zawodzie, czy też nie) są osoby, które deklarują, że rodzice mają wykształcenie wyższe (45% będzie się dalej uczyć) niż osoby, które zadeklarowały, że rodzice mają wykształcenie podstawowe (27%).
- Większą chęć nauki wykazują osoby zamieszkałe w miastach powyżej 10 tys. mieszkańców: o kontynuowaniu kształcenia (niezależnie czy w zawodzie, czy nie) myśli ponad 40% z nich, podczas gdy na wsiach i miastach poniżej 10 tys. mieszkańców udział ten wynosi około 31%.

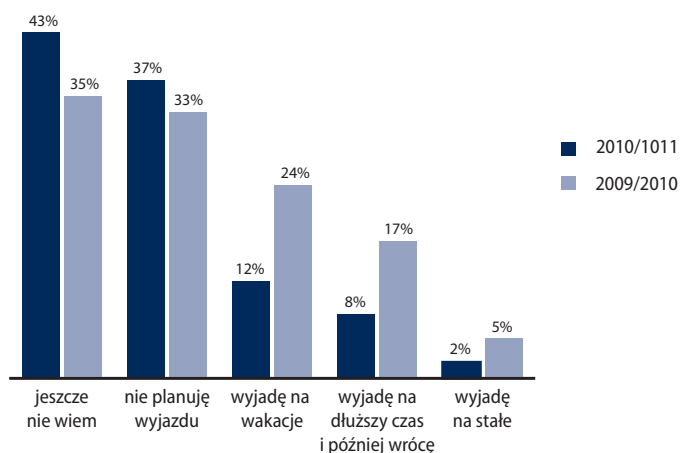
3.3 Migracje

Planowane na 1 maja 2011 roku otwarcie niemieckiego rynku pracy dla Polaków wywołało dyskusje na temat możliwej nowej fali emigracji. Czy Małopolsce grożą masowe wyjazdy absolwentów szkół zawodowych? Wyniki badania uczniów nie dają jednoznacznej odpowiedzi. Z jednej strony 37% z nich – czyli o 5 punktów procentowych więcej niż przed rokiem – mówi, że nie zamierza wyjeżdżać. Zmalała również liczba zdecydowanych na wyjazd (o ponad połowę punktów procentowych). Z drugiej jednak strony w porównaniu z ubiegłym rokiem o 8 punktów procentowych (do 43%) wzrosła liczba uczniów, którzy emigrację biorą pod uwagę. Jest to znaczący udział i nawet, jeżeli tylko część z nich ostatecznie się na nią zdecyduje, ubytek fachowców będzie odczuwalny.

Kto się waha?

- Przede wszystkim mieszkańcy wsi (45%) i małych miast do 10 tys. mieszkańców (około 43%) – dla porównania w miastach powyżej 10 tys. niezdecydowanych jest od 36% do 39%. Przy okazji warto wspomnieć, że mieszkańcy największych miast (powyżej 50 tys. mieszkańców) częściej niż mieszkańcy mniejszych miejscowości (poniżej 10 tys. mieszkańców) deklarują, że na razie nie zamierzają wyjeżdżać (odpowiednio 41% i około 36%).
- Uczniowie ze szkół w powiatach: dąbrowskim (wyjazd rozważa 50% ogółu uczniów w tym powiecie), gorlickim (50%), tarnowskim (49%), limanowskim (49%), olkuskim (48%) i brzeskim (48%).
- Kształcący się w zawodach³²: technik leśnik, rzeźnik-wędliniarz, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, technik ogrodnik, technik ochrony fizycznej osób i mienia, monter izolacji budowlanych, tapicer, technik organizacji usług gastronomicznych, betoniarz-zbrojarz.

Czy planujesz wyjechać do pracy i/lub żeby dalej się uczyć?

TZTP22/2011

Jeśli chodzi o deklaracje dotyczące wyjazdu, to nie ma większych różnic między młodzieżą ze szkół zasadniczych zawodowych i techników – jej odpowiedzi nie odbiegają od tych zaprezentowanych na wykresie. W przypadku szkół policealnych wyróżnia się grupa osób, która nie ma w planach wyjazdu, stanowiąca ponad połowę (52%) ogółu słuchaczy.

32 Ponad 50% uczniów w wymienionych zawodach. Uwzględniono tylko zawody liczące co najmniej dziesięć obserwacji.

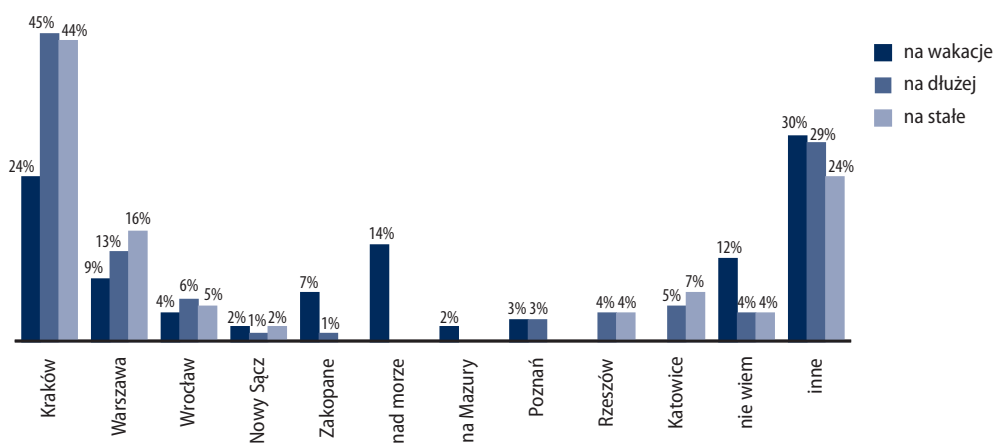
Kto chce wyjechać?

- na wakacje³³: tapicerzy, opiekunki środowiskowe, lakiernicy
- na dłużej³⁴: technicy drogownictwa, monterzy konstrukcji budowlanych
- na stałe³⁵: dietetycy, cieśle, ogrodnicy
- uczniowie z powiatów: brzeskiego i tarnowskiego. W powiatach tych mieszka nie tylko wielu respondentów, którzy wahają się co do wyjazdu, ale też stosunkowo najwięcej tych, którzy już zaplanowali wyjazd. W powiecie brzeskim 16% chce pracować/uczyć się podczas wakacji, a 14% rozważa dłuższą emigrację, w tarnowskim odpowiednio udziały wynoszą 16% i 11%, dodatkowo 3% planuje wyjazd na stałe. Na wakacje chce wyjechać sporo osób z powiatu tatrzańskiego (15%). Z kolei o dłuższej emigracji myślą uczniowie z gorlickiego (12%) i tu również występuje duży odsetek wahających się, a także z suskiego (11%), z którego najwięcej respondentów zamierza wyjechać na stałe (4%). O wyjeździe na stałe myśli też 3% uczniów z powiatu chrzanowskiego. Reasumując: **wyjazdy młodych fachowców mogą dotknąć przede wszystkim powiaty: brzeski, gorlicki i tarnowski.**

Dokąd uczniowie chcą wyjechać?

- **Zdecydowanie za granicę.** Migrację do innej miejscowości w Polsce rozważa 29% osób, które planują wyjazd na wakacje i 29%, które mówią, że opuszczą aktualne miejsce zamieszkania na stałe. Wśród osób planujących dłuższy pobyt poza miejscem obecnego zamieszkania jedynie 17% wskazuje, że punktem docelowym będzie inna miejscowość w kraju.
- **Jeśli respondenci myślą o innej miejscowości w Polsce, to najczęściej jest to Kraków**, zwłaszcza na dłużej i na stałe. W odpowiedziach uczniów pojawiły się również takie miasta jak Warszawa, Wrocław, Katowice i Rzeszów – szczególnie w kontekście wyjazdów na dłużej. Na czas wakacji sporo osób wybiera się do letnich kurortów: nad morze i do Zakopanego.

Do jakiego miasta w Polsce zamierzasz wyjechać?

TZTP23/2011

- Wyjazdy do innego kraju: kierunki migracyjne nie zmieniają się: nadal **najwięcej uczniów planuje udać się do Wielkiej Brytanii lub Niemiec**, przy czym Wielka Brytania jest szczególnie atrakcyjna dla osób wybierających się poza granice kraju na dłużej, a Niemcy – dla osób planujących wyjazd wakacyjny. W kontekście otwarcia niemieck-

33 Ponad 20% uczących się w tych zawodach.

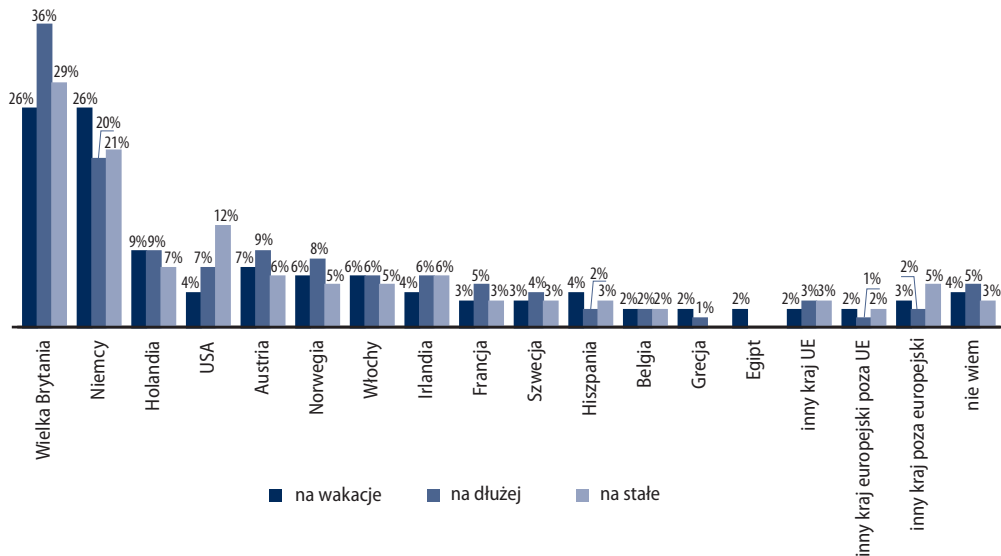
34 Ponad 25% uczących się w tych zawodach.

35 Ponad 10% uczących się w tych zawodach.

kiego rynku pracy warto zwrócić uwagę, że w roku szkolnym 2009/2010 wśród osób, które deklarowały wyjazd na stałe, Niemcy wskazało 15%, natomiast w roku szkolnym 2010/2011 było to już 21%. Pozostałe kraje cieszą się znacznie mniejszą popularnością, przy czym zdecydowanie dominują kierunki w obrębie Unii Europejskiej.

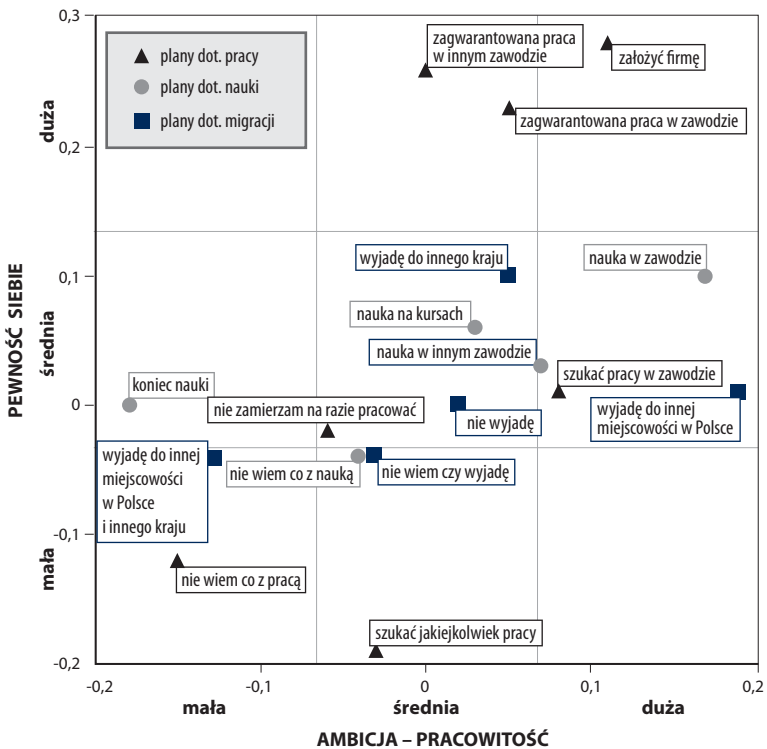
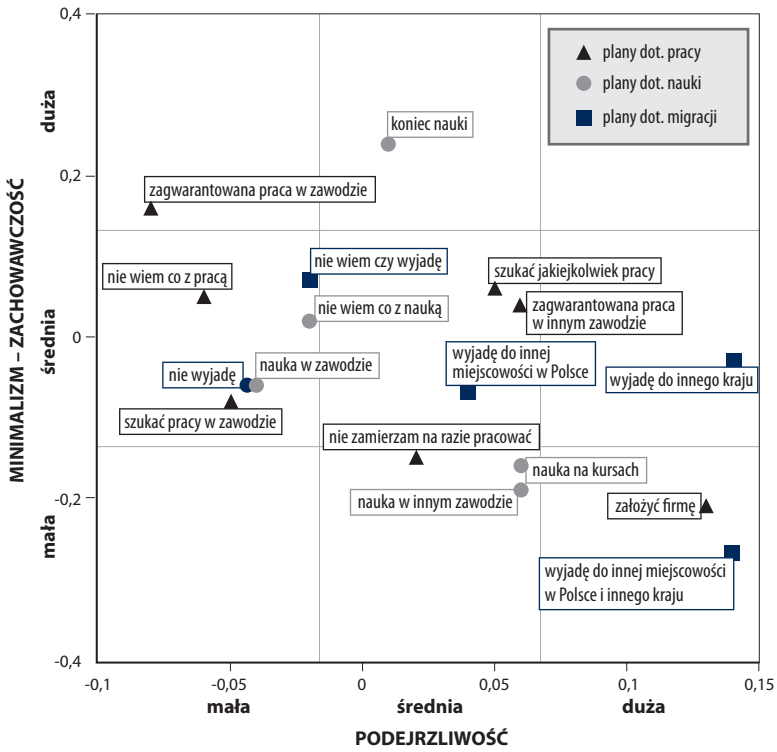
Do jakiego kraju zierzasz wyjechać?

TZTP24/2011

Plany na przyszłość a postawy uczniów – podsumowanie graficzne*

* Wykresy należy traktować porównawczo (nie skupiając się na wartościach).

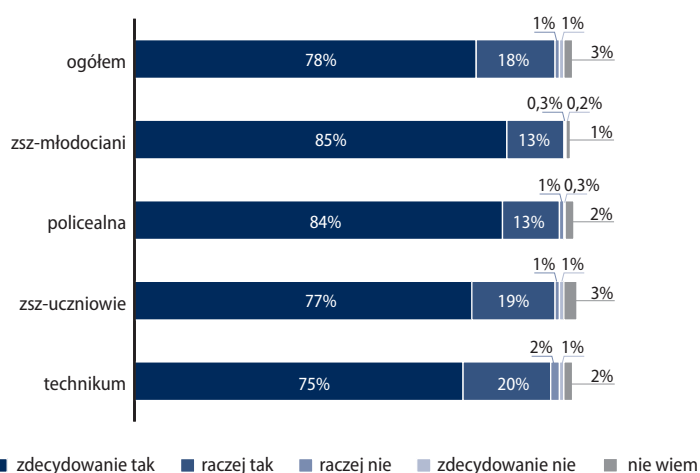
4. Egzamin zewnątrz

4.1 Egzamin zawodowy

Wielu osobom wydaje się, że otrzymanie świadectwa szkolnego kończy edukację w szkole zawodowej. Tymczasem do pełnego sfinalizowania nauki potrzebne jest zdanie egzaminu zawodowego. Wśród uczniów z poprzedniego rocznika niemal wszyscy zadeklarowali, że do niego przystąpią (76% odpowiedziało zdecydowanie tak, 20% – raczej tak). Jednak rzeczywisty udział osób, które podjęły próbę potwierdzenia uzyskanych w szkole kwalifikacji, okazał się mniejszy i wyniósł około 85%. Wynika to z danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, która podała, że sponad 25 tys. uczniów zgłoszonych do egzaminu zawodowego, faktycznie podeszło do niego ponad 21 tys.³⁶ Prawdopodobnie były to osoby najbardziej zmotywowane.

W tym roku udział osób zdecydowanych na przystąpienie do egzaminu wyniósł 78%, czyli o 2 punkty procentowe więcej niż przed rokiem. Najczęściej takie deklaracje składali młodociani pracownicy (85%), najrzadziej – uczniowie technikum (75%).

Czy zamierzasz przystąpić do egzaminu zawodowego?

TZTP26/2011

Na chęć przystąpienia do egzaminu zawodowego wpływa szereg czynników, m.in.:

- **Zadowolenie z wyboru zawodu:** im jest ono większe, tym młodzież zdaje egzamin chętniej. Osoby, które drugi raz zdecydowałyby się na tę samą profesję, w 92% są przekonane, że pójdą do egzaminu, natomiast uczniowie, którzy zmieniliby swój wybór – jedynie w 53%.
- **Zatrudnienie w zawodzie:** do egzaminu bardziej garną się ci, którzy mieli już pracę zgodną z kierunkiem kształcenia (85% z nich zdecydowanie do niego przystąpi, w przypadku osób pracujących w innym zawodzie odsetek zainteresowanych potwierdzeniem umiejętności spada do 75%).
- **Uczestnictwo w kursach zawodowych:** o zdawaniu egzaminu zawodowego myśli 83% tych, którzy dodatkowo podnosili swoje kwalifikacje i 76%, tych, którzy tego nie robili.

36 Dane należy traktować w przybliżeniu, jako ogólny wskaźnik, gdyż w danych OKE uwzględnione są osoby, które zdawały egzamin po raz kolejny, a nie tylko absolwenci z roku 2010. Zdecydowaną większość zdających stanowili ci sami uczniowie, którzy zostali poddani badaniu.

- **Plany na przyszłość:** kwalifikacje zawodowe zamierzają potwierdzić uczniowie, którzy chcą pracować w danej profesji (83%, którzy mają pewną pracę w zawodzie, 90%, którzy będą szukać) lub dalej się jej uczyć (91%, spośród ogółu planujących dalszą edukację w zawodzie).

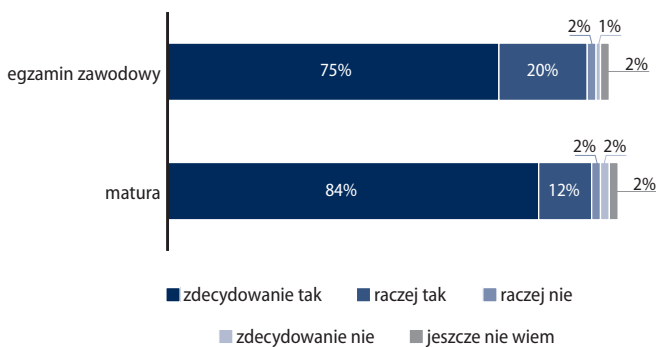
Deklaracje uczniów co do egzaminu zawodowego zmieniają się również w zależności od płci i powiatu. Jeśli chodzi o płeć, to **częściej pewne przystąpienia do niego są kobiety niż mężczyźni** (odpowiednio 81% i 76%). Jeśli chodzi o zróżnicowanie terytorialne, to **na ponad przeciętną frekwencję mogą liczyć organizatorzy egzaminu w powiatach: wielickim, limanowskim i tatrzańskim** (podejdzie do niego na pewno 85% uczącej się tam młodzieży, przy czym w przypadku powiatu wielickiego jest to wzrost o 10 punktów procentowych w stosunku do zeszłego roku, w przypadku powiatu limanowskiego – o 7 punktów procentowych). **Problem z frekwencją może natomiast wystąpić w powiecie miechowskim**, gdzie jedynie 46% uczniów jest zdecydowanych zdawać egzamin (o 2 punkty procentowe mniej niż przed rokiem).

Na koniec warto dodać, że na decyzję uczniów o przystąpieniu do egzaminu nie ma większego wpływu uczestnictwo w zajęciach z doradztwa zawodowego. Tymczasem mógłby być to dobry moment, by uświadomić uczniom, że potwierdzenie kwalifikacji zawodowych jest bardzo ważne i że może znacznie poprawić ich sytuację na rynku pracy.

4.2 Egzamin zawodowy a matura

Egzaminy zawodowe organizowane są niemal w tym samym czasie, co matura. Czy uczniowie techników zamierzają przystąpić do obu sprawdzianów? Z badania wynika, że **egzamin dojrzałości będzie na pewno zdawać 84% z nich, natomiast egzamin zawodowy – 75%**.

Czy zamierzasz przystąpić do egzaminu zawodowego i matury? – uczniowie technikum

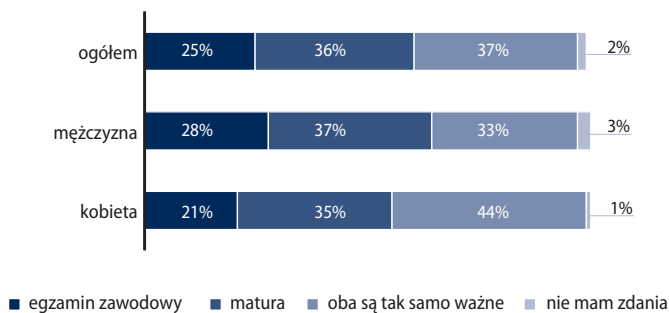

TZTP27/2011

Podobnie jak w zeszłym roku wśród uczniów, którzy zamierzają przystąpić do obu egzaminów, niemal tyle samo uważa, że ważniejsza jest matura, co że oba egzaminy są tak samo ważne (36-37%). Mniej osób (25%) ceni egzamin zawodowy. Nie zmieniły się preferencje pod względem płci: oba egzaminy są tak samo ważne częściej dla kobiet niż mężczyzn. Dla tych ostatnich z reguły ważniejszy jest egzamin zawodowy (por. poniższy wykres).

Który egzamin wydaje Ci się ważniejszy?

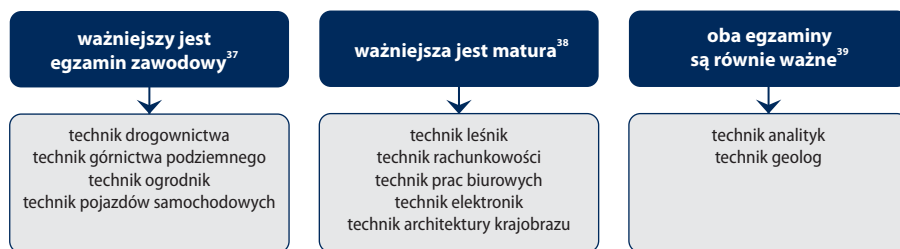
TZTP28/2011

W porównaniu do pierwszej edycji badania **nie zmienił się również wpływ wykształcenia rodziców na postawy uczniów: im jest ono wyższe, tym bardziej prawdopodobne jest, że dla ucznia będzie ważniejsza matura**. Uczniowie, którzy deklarowali, że rodzice mają wykształcenie wyższe, w 49% stawiają na maturę, uczniowie, którzy deklarowali, że rodzice mają wykształcenie podstawowe – w 29%. Z kolei egzamin zawodowy częściej obstawiają uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (31% wskazań w porównaniu do 19% przy wykształceniu wyższym).

Podejście do poszczególnych egzaminów zmienia się w zależności od powiatu, w jakim się młodzież kształci. Na egzamin zawodowy jako priorytet wskazują uczniowie ze szkół w powiatach: tarnowskim, oświęcimskim i dąbrowskim. Matura jest ważniejsza dla osób z powiatów: miechowskiego, suskiego i tatrzańskiego. Oba egzaminy traktują tak samo uczniowie z limanowskiego i proszowickiego.

Pozostałe czynniki, które wpływają na hierarchię ważności egzaminów, to:

- **Zawód**, w jakim się kształcą uczniowie (por. schemat).

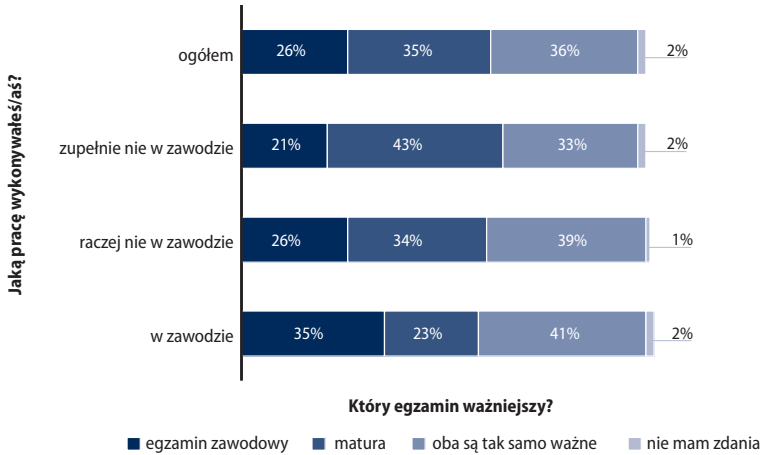
- **Rodzaj podejmowanej pracy:** uczniowie, którzy pracowali w czasie nauki w swoim zawodzie, stawiają na egzamin zawodowy (35%) lub twierdzą, że oba egzaminy są tak samo ważne (41%). Ci którzy pracowali zupełnie nie w zawodzie nastawiają się przede wszystkim na maturę (43%). Jeśli chodzi o tryb podejmowanej pracy, to ma on mniejsze znaczenie, choć egzamin zawodowy jako ważniejszy częściej wskazują osoby, które regularnie pracowały w trakcie roku szkolnego, natomiast na maturę te, które pracowały dorywczo w wakacje. Podsumowując: **im większe doświadczenie zawodowe tym większa waga przykładana do egzaminu zawodowego**.

37 Od 52 do 79% badanych uczących się w wymienionych zawodach uważa, że egzamin zawodowy jest ważniejszy.

38 Od 51 do 60% badanych uczących się w wymienionych zawodach uważa, że matura jest ważniejsza.

39 Od 50 do 66% badanych uczących się w wymienionych zawodach uważa, że oba egzaminy są tak samo ważne.

Podjęmowana praca a podejście do egzaminów

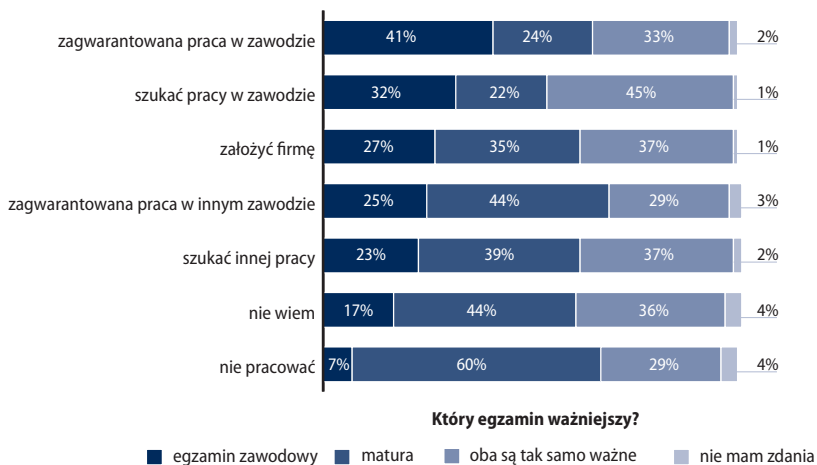

TZTP29/2011

- Plany na przyszłość:** na egzamin zawodowy kładą nacisk uczniowie, którzy po skończeniu szkoły chcą pracować zgodnie z wykształceniem, w tym w szczególności ci, którzy mają już pewną pracę (41%). Ci, którzy dopiero będą jej szukać, chcą się zabezpieczyć zdaniem obu egzaminów (45%). Matura ważniejsza jest dla osób, które nie zamierzają na razie podejmować zatrudnienia (czyli nie myślą o wejściu na rynek pracy) oraz osób, które mają zagwarantowaną pracę w innym zawodzie, czyli nie przywiązują się do profesji, której są uczeni w szkole. Podobnie jak w ubiegłym roku uczniowie, którzy kończą naukę, stawiają na egzamin zawodowy. Uczniowie, którzy chcą się dalej kształcić w zawodzie traktują oba egzaminy na równi: z jednej strony chcą potwierdzić kwalifikacje zawodowe, jakie zdobyli, z drugiej otwierają sobie drogę do dalszego kształcenia na studiach. Ci, którzy chcą zmienić zawód, stawiają przede wszystkim na maturę.

Jeśli chodzi o plany w zakresie wyjazdu, to nie wpływają one znacząco na postrzeganie egzaminów. Można jedynie zauważyć, że **im dłuższy planowany wyjazd, tym więcej wskazań, że ważniejszy jest egzamin zawodowy**. Osoby niezdecydowane co do opuszczenia miejsca obecnego pobytu oraz te, które nigdzie się nie wybierają, traktują oba egzaminy na równi.

Plany dotyczące pracy a nastawienie do egzaminów

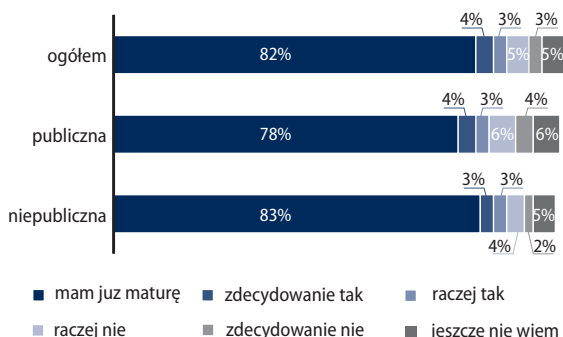

TZTP30/2011

Ostatnie pytanie związane z egzaminami kończącymi szkołę zawodową dotyczyło zamiaru zdawania egzaminu dojrzałości przez słuchaczy szkół policealnych. Podobnie jak przed rokiem (identyczny odsetek wskazań) zdecydowana większość z nich odpowiedziała, że ma już świadectwo dojrzałości, przy czym w szkołach niepublicznych taką opcję zaznaczyło 83% respondentów, w szkołach niepublicznych – 78%. Nie zmieniło się również to, że matury nie ma zamiaru zdawać nieco więcej słuchaczy szkół publicznych niż niepublicznych.

Czy zamierzasz zdawać maturę? – uczniowie szkół policealnych

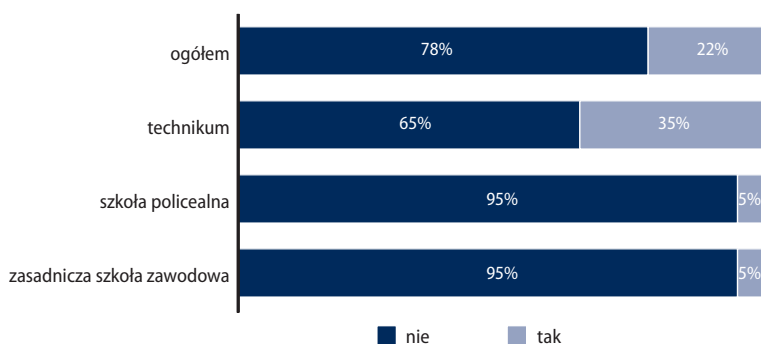

TZTP31/2011

5. Uczestnictwo w korepetycjach

Dane dotyczące korepetycji, które udało się zebrać w roku szkolnym 2010/2011, są bardzo zbliżone do tych sprzed roku. **Generalnie korzystało z nich 22% uczniów ostatnich klas szkół zawodowych** (w 2009 roku – 23%). **Najrzadziej doksztalcali się uczniowie zasadniczych szkół zawodowych** (5% ogółu tych uczniów) **oraz szkół policealnych** (5%), **najczęściej – uczniowie technikum** (35%). Zeszlazoczne dane dla tych grup różniły się o 1 punkt procentowy i wynosiły kolejno 4%, 4% i 36%. Podobieństwo uzyskanych danych wskazuje, że uczestnictwo w korepetycjach jest stałym elementem nauki w polskich szkołach i że każdego roku dotyczy zbliżonej liczby uczniów. Wśród tych, którzy nie uczestniczyli w korepetycjach, większy był udział osób nie planujących kontynuacji nauki oraz tych, którzy nie mają jeszcze planów w tym zakresie.

Uczestnictwo w korepetycjach a typ szkoły

TZTP32/2011

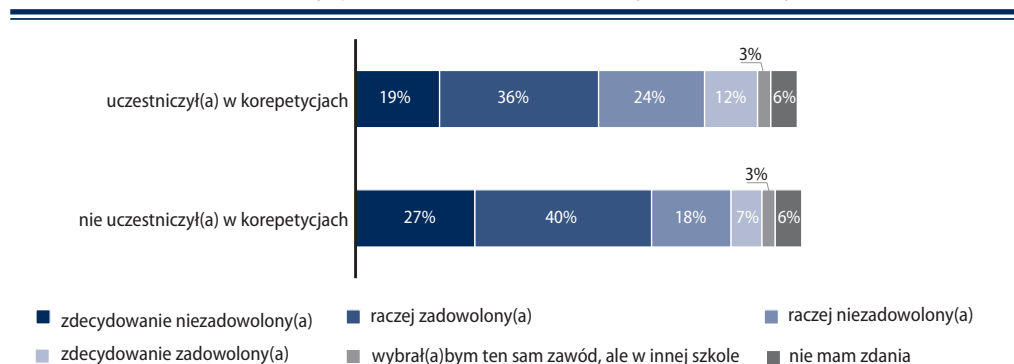

Wśród uczniów, którzy najczęściej korzystali z korepetycji, byli uczniowie techników. Jeśli chodzi o zawody, to najchętniej uczęszczali na dodatkowe lekcje technicy dróg i mostów kolejowych (64% ogółu kształcących się w tej profesji), technicy telekomunikacji (58%), technicy architektury krajobrazu (50%), technicy geolodzy (50%), technicy teleinformatycy (50%), technicy technologii drewna (49%) oraz technicy ochrony środowiska (46%).

Na przeciwległej szali wśród uczestników korepetycji lokują się uczniowie zasadniczych szkół zawodowych i szkół policealnych. Jeśli chodzi o uczniów szkół policealnych, to z dodatkowych lekcji bardzo rzadko korzystają przede wszystkim zawody medyczne: asystent osoby niepełnosprawnej (2%), opiekun w domu pomocy społecznej (2%), asystentka stomatologiczna (3%), opiekunka dziecięca (3%), higienistka stomatologiczna (4%), opiekun medyczny (4%) oraz technik elektroradiolog (5%). Może to wynikać z faktu, że w szkołach policealnych nie ma kształcenia ogólnego, że nie kończą się maturą (aczkolwiek występuje egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe), a także z tego, że duża ich część oferuje bardzo wysoki poziom nauczania (np. szkoły medyczne, dla których organem założycielskim jest Samorząd Województwa Małopolskiego). Nie ma zatem potrzeby uzupełniania wiedzy.

Jeśli chodzi o zasadnicze szkoły zawodowe, to najniższy poziom uczestnictwa w korepetycjach miały zawody takie jak: technolog robót wykończeniowych w budownictwie (2%), mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych (2%), elektromechanik pojazdów samochodowych (2%), posadzkarz (3%), monter izolacji budowlanych (3%), monter instalacji i urządzeń sanitarnych (3%), malarz-tapeciarz (3%) oraz murarz (3%). Jak widać, większość wymienionych profesji związana jest z budownictwem.

Uczestnictwo w korepetycjach a zadowolenie z wyboru szkoły

TZTP33/2011

Spośród dotychczas omawianych kwestii jedna wydaje się być mocno powiązana z uczestnictwem w korepetycjach – **ocena wyboru szkoły**. Generalnie **uczniowie, którzy zadeklarowali, że są z wyboru zadowoleni, rzadziej korzystają z dodatkowych lekcji**. Pomiędzy uczniami uczestniczącymi w korepetycjach oraz tymi, którzy nie korzystają z tej formy uzupełniania wiedzy, jest dwunastopunktowa różnica na skali ocen tegoż wyboru (dla uczestników korepetycji – 55% ocen pozytywnych i 36% negatywnych, dla tych, którzy nie brali w nich udziału: 67% ocen pozytywnych i 25% negatywnych). Zróznicowanie ocen wyboru szkoły zapewne w sporej części jest pochodną tych samych czynników, które skłaniają uczniów do brania udziału w korepetycjach. Kolejne zestawienie daje odpowiedź na pytanie o powód uczestnictwa w korepetycjach.

Uczniowie uczęszczają w korepetycjach przede wszystkim dlatego, że chcą się lepiej przygotować do egzaminu końcowego (62%) oraz dlatego, że chcą zdobyć lepsze oceny (37%). A zatem podobnie jak w zeszłym roku głównym motywem uczniów jest chęć zwiększenia swoich szans edukacyjnych. Świadczy o tym m.in. to, że w grupie osób, które wska-

zywały wyżej wymienione przyczyny uczestnictwa w korepetycjach, proporcjonalnie więcej było osób, których plany związane są z kontynuacją edukacji (kontynuować naukę w zawodzie chce 13%, a w innym zawodzie 22%, podczas gdy wśród uczestników korepetycji, którzy chcą się lepiej przygotować do egzaminu końcowego, grupy te stanowiły odpowiednio 18% i 29%, natomiast wśród tych, którzy chcą zdobyć lepsze oceny – 17% i 27%). Ponadto wśród uczniów, którzy chcą się lepiej przygotować do egzaminu zawodowego i poprawić ocenę, proporcjonalnie większy był udział respondentów uczestniczących w korepetycjach z kilku przedmiotów. Osoby te częściej wybierały lekcje z języka angielskiego, przedmiotów ogólnokształcących oraz zawodowych, natomiast te, dla których ważna była chęć zdobycia lepszej oceny – języki obce.

Powody uczestnictwa w korepetycjach

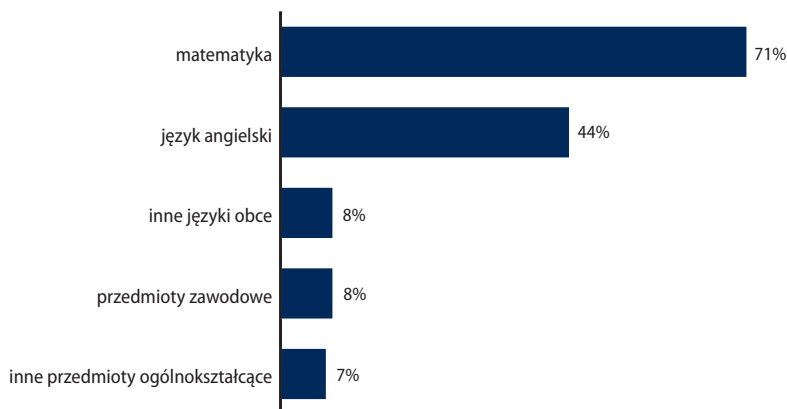
TZTP34/2011

Ważnym powodem uczestnictwa w korepetycjach jest również nadrabianie materiału wynikające z różnego rodzaju zaległości w nauce. 29% uczniów zaznaczyło w ankiecie, że decydowała potrzeba zaliczenia przedmiotu, natomiast 24% – że zaległości z poprzedniej szkoły. We wszystkich tych przypadkach młodzież najczęściej doksztalała się z jednego przedmiotu, przy czym ci, którzy musieli go zaliczyć, często wskazywali na matematykę.

Jeszcze jednym stosunkowo często (na piątym miejscu) podawanym przez uczniów powodem uczestnictwa w korepetycjach było niezadowolenie ze sposobu prowadzenia przez nauczyciela lekcji z danego przedmiotu (21%). Pozostałe dwie odpowiedzi na omawiane pytanie miały marginalną liczbę wskazań. Warto podkreślić jest to, że kolejność poszczególnych powodów doksztalania się na korepetycjach ustalona na podstawie liczby ich wskazań jest taka sama, jak rok wcześniej. To, co uległo zmianie, to sama liczba wskazań, która w drugiej edycji badania uczniów była mniejsza średnio o 9 punktów procentowych. Przyczyna tkwi prawdopodobnie w pojawieniu się dodatkowej opcji do wyboru (niezadowolenie ze sposobu prowadzenia lekcji przez nauczyciela).

Przedmioty korepetycji, w których uczestniczyli uczniowie

TZTP35/2011

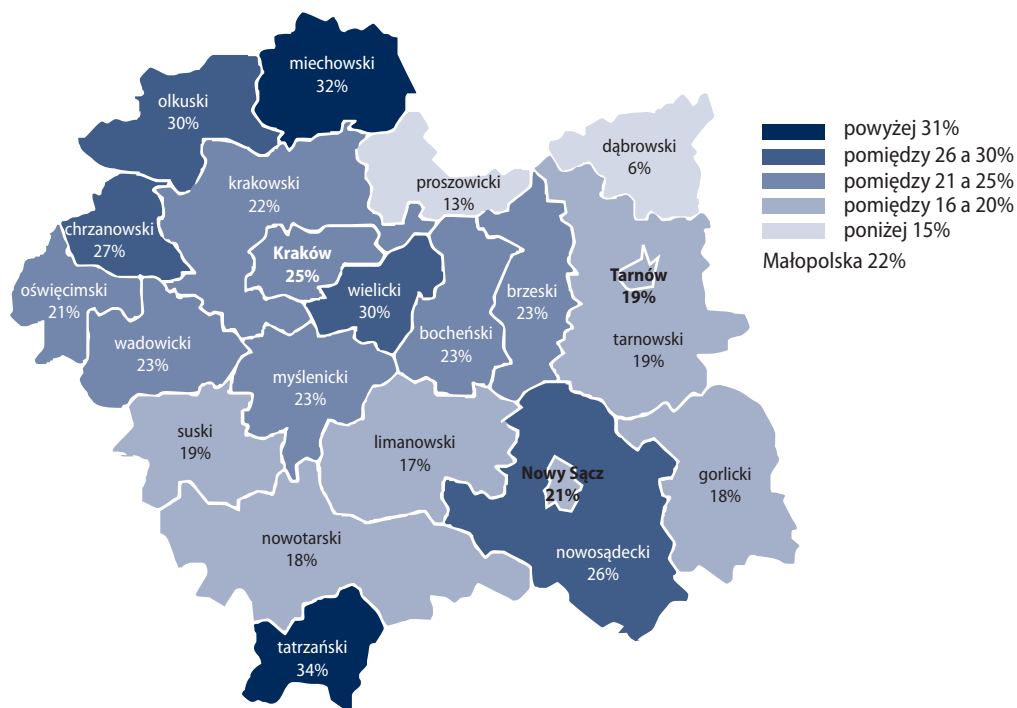
Przedmiotami, w zakresie których uczniowie dokształcali się podczas korepetycji, były w pierwszej kolejności matematyka (71%) oraz język angielski (44%). Te same przedmioty pojawiły się w pierwszej edycji badania, z tą różnicą, że w tym roku w zajęciach z matematyki udział deklarowało 5 punktów procentowych mniej uczniów, natomiast z języka angielskiego – 4 punkty procentowe więcej. Większe zainteresowanie korepetycjami z matematyki w pierwszej edycji mogło wynikać z tego, że przedmiot ten po raz pierwszy pojawił się na maturze i uczniowie nie byli pewni swoich umiejętności.

Kolejne przedmioty wybierane przez uczestników korepetycji to inne języki obce (8%), a wśród nich przede wszystkim język niemiecki (79% wskazań spośród wszystkich pozostałych języków obcych), język rosyjski (9%) i francuski (6%). 8% uczniów uczestniczyło również w korepetycjach z przedmiotów zawodowych. Wśród przedmiotów ogólnokształcących najczęściej wskazywany był język polski, chemia, fizyka, biologia i geografia.

Korzystanie z korepetycji jest zróżnicowane terytorialnie. Związane to jest to przede wszystkim z tym, że stanowią dość kosztowną formę uzupełniania wiedzy. Ponadto **udział w nich wzrasta wraz z wykształceniem rodziców.** A zatem **terytorialne zróżnicowanie udziału w korepetycjach pokrywa się ze zróżnicowaniem ludności pod względem zamożności**, a ponieważ zamożność nie ulega zmianie w krótkim okresie czasu, to wyniki tegorocznych badań korepetycji pokrywają się z tymi, które udało się uzyskać w 2009 roku. I tak w 2010 najwyższy poziom uczestnictwa w nich zanotowano w powiatach: tatrzańskim (34%), miechowskim (32%), wielickim (30%), olkuskim (30%) oraz chrzanowskim (27%). W zeszłym roku pierwszą piątkę stanowiły powiaty: wielicki, olkuski, chrzanowski, brzeski oraz krakowski. Powiatami o najniższym wskaźniku udziału w korepetycjach w drugiej edycji badania były: dąbrowski (6%), proszowicki (13%), limanowski (17%), gorlicki (18%) i nowotarski (18%), w pierwszej zaś – dąbrowski, limanowski, tarnowski i proszowicki oraz miasto Tarnów.

Udział w korepetycjach według powiatów

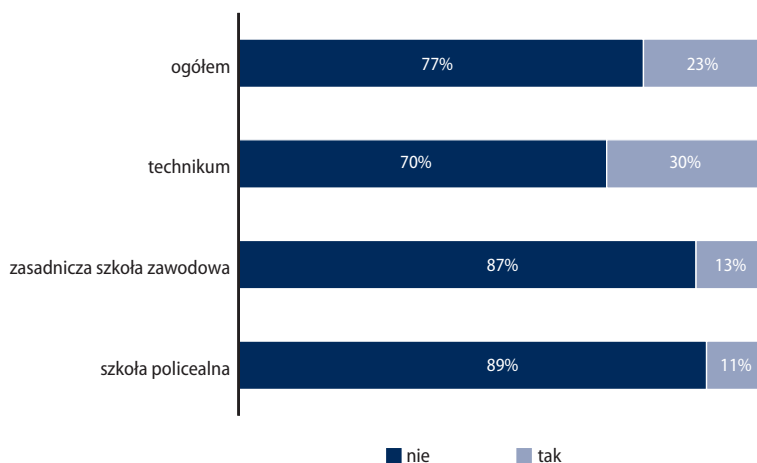

TZTP36/201

6. Uczestnictwo w kółkach zainteresowań i dodatkowych kursach zawodowych

Spośród wszystkich uczniów, którzy brali udział w badaniu, w zajęciach dodatkowych uczestniczyło tylko 23%, w tym 30% uczniów technikum, 13% – zasadniczych szkół zawodowych i 11% – szkół policealnych.

Udział w kółkach zainteresowań a typ szkoły

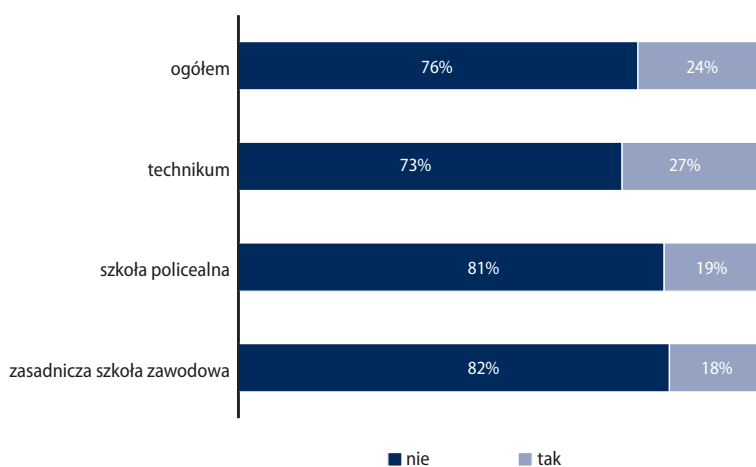

TZTP37/2011

Największym zainteresowaniem młodzieży cieszyły się zajęcia sportowe (44%), przy czym były one szczególnie popularne wśród uczniów zasadniczej szkoły zawodowej. Wielu badanych – przede wszystkim z techników – przyciągnęła matematyka⁴⁰ (21% wskazań). Na kolejnych miejscach pod względem popularności uplasował się język angielski (18%), najczęściej wskazywany przez uczniów szkół policealnych i technikum oraz inne przedmioty ogólnokształcące (8%), wśród których znalazły się: język polski, biologia oraz geografia. Najmniejszą liczbę wskazań uzyskały inne języki obce (6%), w tym niemiecki, rosyjski i francuski – czyli te same, co przy korepetycjach.

W zeszłorocznym badaniu pytania o dodatkowe kursy zawodowe stanowiły element części poświęconej kółkom zainteresowań. W tym roku – ze względu na duże zainteresowanie tematyką, związane głównie z możliwością pozyskania funduszy na organizację kursów z publicznych pieniędzy (m.in. w ramach projektu „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce” realizowanego przez Samorząd Województwa Małopolskiego), kwestie te zostały wydzielone. W ten sposób możliwe stało się uzyskanie szczegółowych informacji, m.in. o odpłatnościach za uczestnictwo w poszczególnych kursach.

Uczestnictwo w dodatkowych kursach zawodowych a typ szkoły

TZTP38/2011

W dodatkowych kursach zawodowych uczestniczył co czwarty badany (24%). W przypadku tej formy pozalekcyjnej aktywności poziom zróżnicowania ze względu na typ szkoły był najmniejszy: brało w nich udział 27% uczniów techników, 19% uczniów szkół policealnych i 18% – zasadniczych szkół zawodowych.

Poniższy wykres ilustruje, jakie kursy były wybierane. Jak widać, największą popularnością cieszył się kurs na prawo jazdy (wskazało na niego 595 osób). Kolejnymi pod względem liczby zgłoszeń były: kurs obsługi wózków widłowych (305), kursy gastronomiczne (296), ECDL⁴¹ (251), kursy komputerowe różne od ECDL (246), kursy obsługi maszyn (240), kurs barmański (238), kurs kosmetyczny (235), kurs spawalniczy (228) oraz kursy elektryczne, w tym dające uprawnienia SEP⁴² (225).

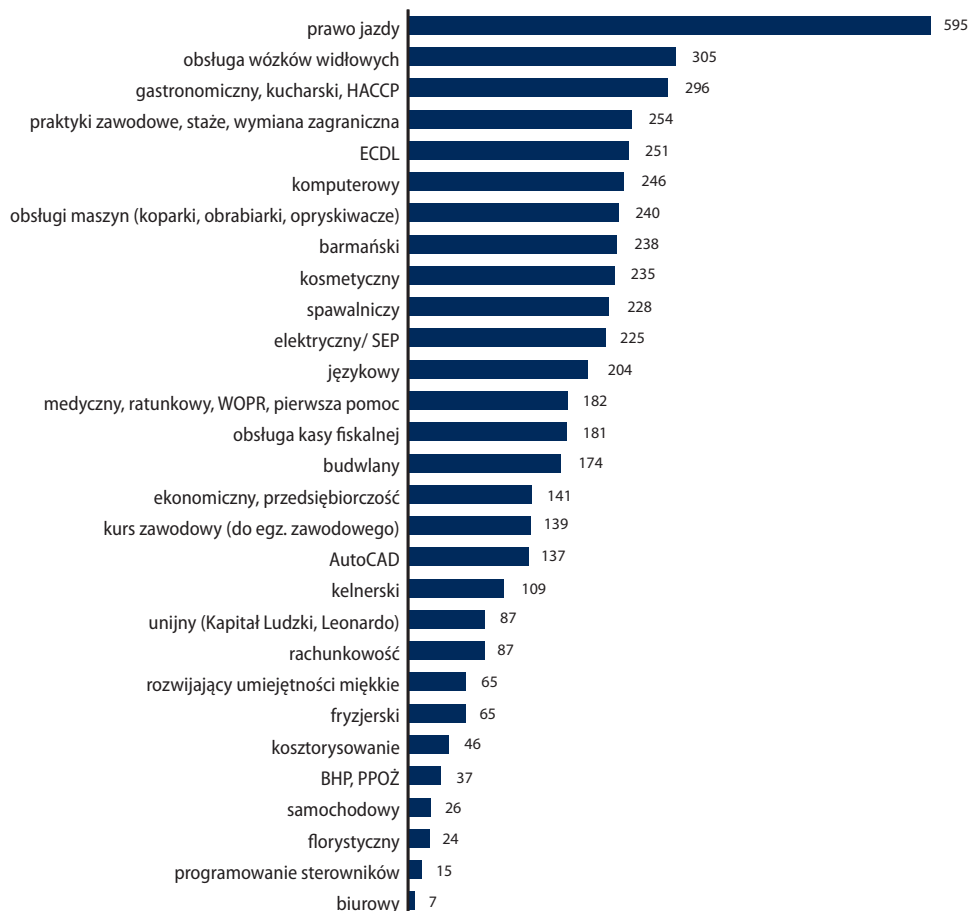
40 Drugim najczęściej wskazywanym obszarem były inne koła zainteresowań. Ze względu na brak informacji, o jakie koła dokładnie chodzi, zdecydowano nie omawiać w tekście tej odpowiedzi.

41 European Computer Driving License, Europejski Certyfikat Umiejętności Komputerowych

42 Kurs certyfikowany przez Stowarzyszenie Elektryków Polskich (SEP).

Tematyka kursów zawodowych

TZTP39/2011

Większość kursów, w których uczestniczyli uczniowie, była bezpłatna (69%). Częściowa odpłatność obowiązywała w przypadku 13%, a pełna – 18%. Gotowość współfinansowania kursu wskazuje, na ile uczniów był zdeterminowany uzyskać nowe umiejętności, a także jakie są możliwości zdobycia danych kwalifikacji (jak szeroka jest oferta kursów w danej dziedzinie). Poniższe zestawienie zostało uszeregowane w taki sposób, że na samej górze umieszczono kursy, które najczęściej były odpłatne w całości, natomiast na samym dole – kursy, za które uczniowie nie płacili w ogóle. Zestawienie należy analizować łącznie z zamieszczoną wyżej tabelą zawierającą informacje o popularności poszczególnych kursów.

Wśród tych, za które najczęściej trzeba było płacić, były kursy związane ze świadczeniem usług, a więc: kosmetyczny (55% udział kursów płatnych), fryzjerski (42%) oraz kelnerski (41%). Równie często wymieniane były przez uczniów odpłatne kursy prawa jazdy (44%). Ponad średnią dla wszystkich badanych osób (18% kursów było w całości płatnych) znalazły się jeszcze: kurs biurowy (33%), gastronomiczny, kucharski i HACCP⁴³ (31%), barmański (27%), medyczny, ratunkowy, WOPR⁴⁴ i pierwszej pomocy (21%) oraz elektryczny / SEP (20%). Wszystkie

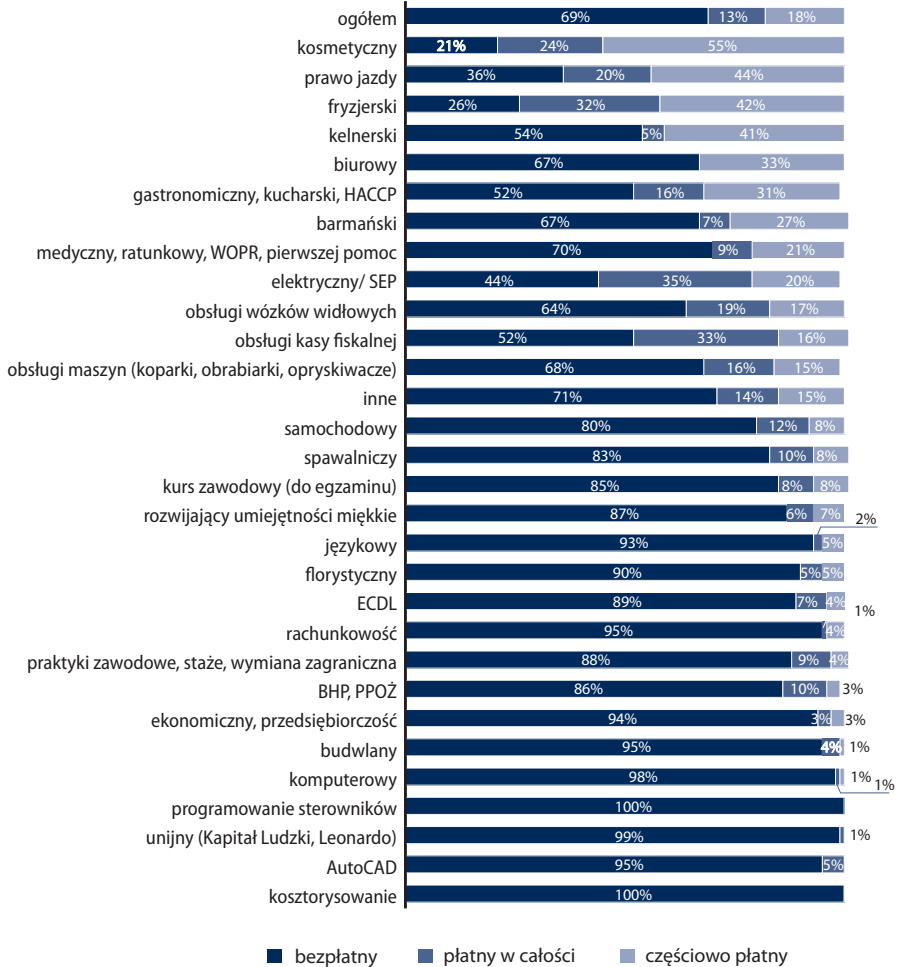
43 HACCP (ang. Hazard Analysis and Critical Control Points) – System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli – postępowanie mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywności przez identyfikację i oszacowanie skali zagrożeń z punktu widzenia wymagań zdrowotnych żywności oraz ryzyka wystąpienia zagrożeń podczas przebiegu wszystkich etapów produkcji i obrotu żywnością produktami spożywczymi; system ten ma również na celu określenie metod eliminacji lub ograniczania zagrożeń oraz ustalenie działań korygujących (za <http://pl.wikipedia.org/wiki/HACCP>).

44 Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe

te kursy były stosunkowo często wybierane przez uczniów (z wyjątkiem kursu biurowego wskazanego tylko przez 7 osób).

Odpłatność za kursy zawodowe

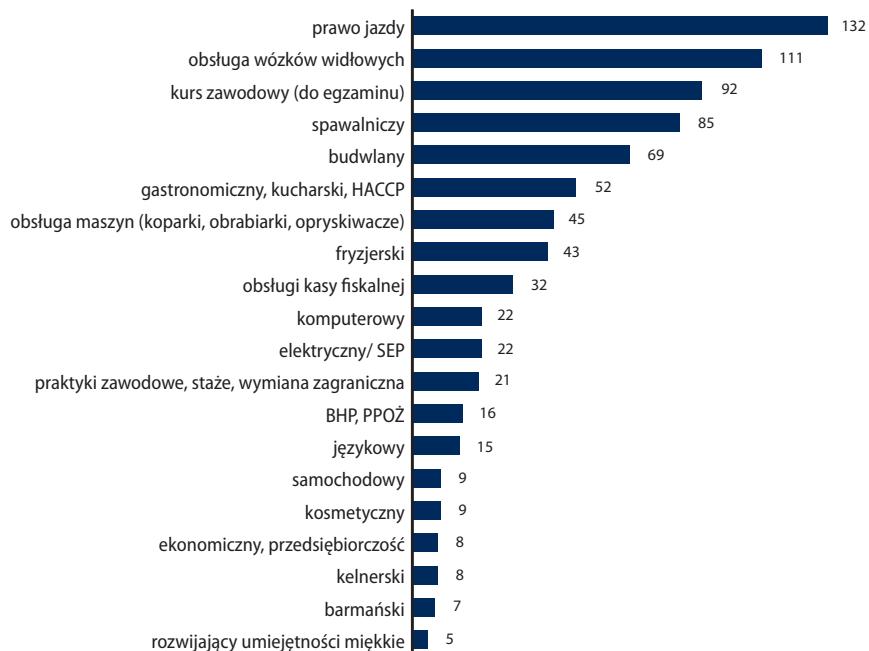

TZTP40/2011

Poniższe zestawienia prezentują kursy zawodowe w podziale na typy szkół. **Uczniowie zasadniczych szkół zawodowych najczęściej korzystali z możliwości udziału w kursie na prawo jazdy** (wskazały go 132 osoby, głównie mechanicy pojazdów samochodowych), kursie obsługi wózków widłowych (111 osób, głównie mechanicy pojazdów samochodowych, operatorzy obrabiarek skrawających oraz murarze), kursie spawalniczym (85 osoby, w tym mechanicy pojazdów samochodowych, elektromechanicy), budowlanym (69 osób, w tym murarze, technolodzy robót wykończeniowych oraz monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych), gastronomicznym (52; kelnerzy, kucharze małej gastronomii), obsługi maszyn (45; mechanicy pojazdów samochodowych, mechanicy-operatorzy pojazdów i maszyn rolniczych), fryzjerskim (43 fryzjerów) oraz obsługi kasy fiskalnej (32 osoby: sprzedawcy, technolodzy robót wykończeniowych).

Kursy zawodowe wybierane przez uczniów ZSZ

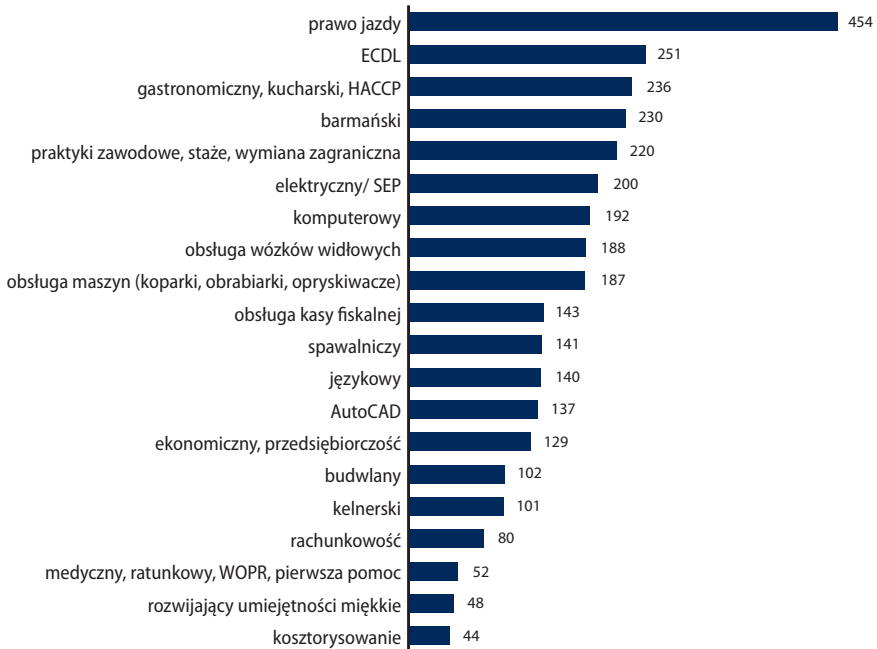

TZTP41/2011

Wśród uczniów technikum, podobnie jak zasadniczej szkoły zawodowej, najpopularniejszym kursem jest nauka jazdy (454; popularny wśród techników mechaników, ekonomistów, żywienia i gospodarstwa domowego). Kolejne często wybierane zajęcia podnoszące kwalifikacje to: ECDL (251; technik informatyk i ekonomista), kurs gastronomiczny, kucharski, HACCP (236; technik hotelarstwa, żywienia i gospodarstwa domowego, usług gastronomicznych oraz kucharz), barmański (230; technik hotelarstwa, żywienia i gospodarstwa domowego, usług gastronomicznych), elektroniczny / SEP (200; technik elektronik, elektryk), komputerowy (192; technik informatyk, ekonomista, technologii odzieży), obsługi wózków widłowych (188; technik mechanik, budownictwa, mechanizacji rolnictwa pojazdów samochodowych) oraz obsługi maszyn (187; technik mechanik, pojazdów samochodowych, mechanizacji rolnictwa, mechatronik).

Kursy zawodowe wybierane przez uczniów technikum

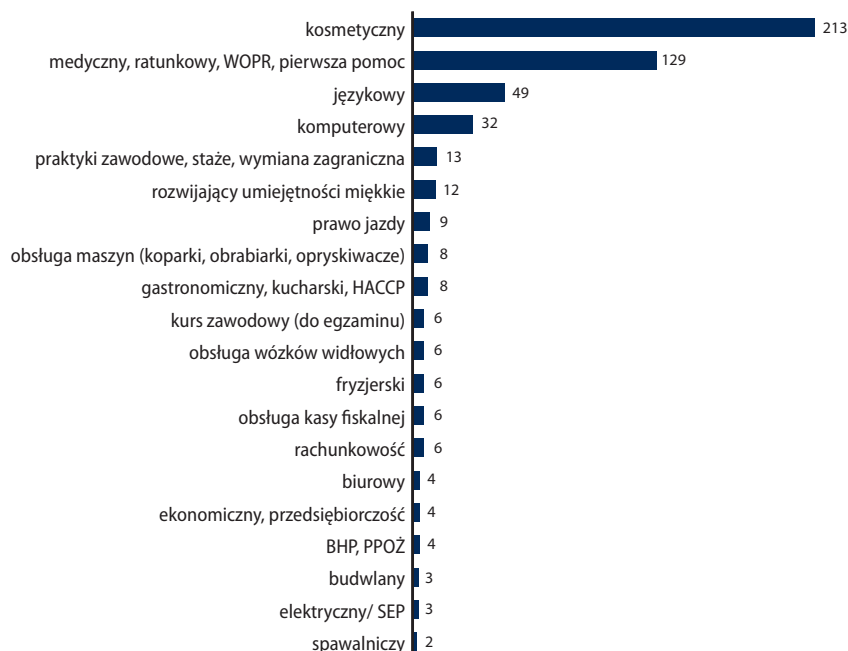
TZTP42/2011

W przypadku kursów zawodowych najchętniej wybieranych przez uczniów szkół policealnych na pierwszym miejscu jest kurs kosmetyczny (213; technik usług kosmetycznych i usług fryzjerskich). Następnie wskazywane były: kurs medyczny, ratunkowy i WOPR (129; technik masażysta, terapeuta zajęciowy), językowy (49; technik ekonomista i hotelarstwa), a także komputerowy (32; technik ekonomista i farmaceutyczny). W przypadku pozostałych kursów liczba wskazań była mniejsza niż 12.

Tematyka wybieranych przez uczniów szkoleń jest bardzo zbliżona do treści przekazywanych przez szkołę w ramach nauki zawodu – prawdopodobnie więc większość z nich traktowana jest jako forma uzupełniania wiedzy i umiejętności. Dla przykładu wśród kursów, które zostały przyporządkowane do kategorii „fryzjerskie”, znalazły się kursy oferowane przez renomowane salony, a także te związane z konkretnymi umiejętnościami fryzjerskimi, takimi jak: farbowanie, wykorzystanie kosmetyków do pielęgnacji włosów, specyficzne rodzaje strzyżenia. Podobnie rzecz się ma w grupie kursów „budowlanych”, które dotyczyły umiejętności związanych z pracą blacharza-dekarza, fliziarza, z budownictwem drogowym, instalacjami sanitarnymi, instalacjami światłowodowymi, konstrukcjami budowlanymi, suchymi tynkami, hydrauliką, montażem okien dachowych, montażem rusztowań, montażem regipsów etc. Innymi słowy uczniowie uczęszczają na kursy, dzięki którym pozyskują umiejętności ściśle związane z zawodem.

Kursy zawodowe wybierane przez uczniów szkół policealnych

TZTP43/2011

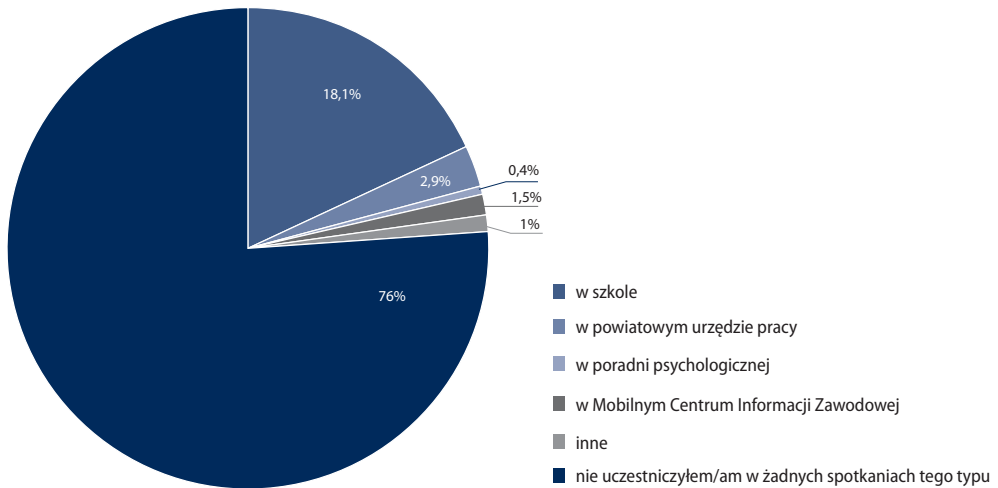
Dane o uczestnictwie uczniów w dodatkowych kursach zawodowych są ważną informacją dla szkół, które je organizują: dzięki niej mogą dostosować swoją ofertę do oczekiwań młodzieży. Ponadto – jak już zostało to wyżej wspomniane – warto zwrócić uwagę na udział kursów bezpłatnych i płatnych, bo z jednej strony wskazuje on na poziom zainteresowania danym rodzajem zajęć, z drugiej zaś – na funkcjonowanie komercyjnego rynku w obszarze uzupełniania wiedzy zawodowej.

7. Uczestnictwo w spotkaniach dotyczących doradztwa zawodowego

Ostatnim obszarem pozalekcyjnej aktywności uczniów (obok korepetycji, kółek zainteresowań oraz dodatkowych kursów zawodowych), który może wpływać na start zawodowy uczniów oraz powodzenie na rynku pracy / podczas dalszej edukacji, są spotkania z doradcą zawodowym. Doradztwo w szkolnictwie zawodowym ma do spełnienia dwa bardzo ważne zadania. Po pierwsze powinno być dostępne w momencie wyboru przez młodzież dalszej ścieżki edukacyjnej lub zawodowej tak, by dać możliwość uzyskania fachowej porady co do szans na kontynuowanie nauki lub podjęcie pracy. Innym słowem zadaniem specjalistów jest wskazanie uczniom aktualnych trendów rynkowych, poinformowanie ich, jakie jest w danej chwili zapotrzebowanie na posiadane przez nich kwalifikacje oraz zweryfikowanie poziomu przygotowania i predyspozycji danej osoby do wykonywania wybranego zawodu lub kontynuowania nauki w określonym kierunku. Po drugie, doradztwo zawodowe powinno przygotowywać uczniów do poszukiwania pracy, to jest wskazać im, jak prawidłowo przygotowywać dokumenty aplikacyjne (CV oraz list motywacyjny), jak zachowywać się w trakcie rozmowy o pracę oraz jak wyszukiwać oferty zatrudnienia.

Uczestnictwo uczniów w doradztwie zawodowym

TZTP44/2011

Czy uczniowie ostatnich klas szkół zawodowych korzystali z usług doradców zawodowych? Niestety, rzadko: w tego typu spotkaniach uczestniczyło tylko 24% z nich. Do tego podobnie jak w zeszłym roku ich organizatorem była najczęściej szkoła, a ponadto powiatowe urzędy pracy (3% badanych brało udział w spotkaniach organizowanych przez ich pracowników) oraz Mobilne Centra Informacji Zawodowej (OHP – 2%).

Poziom uczestnictwa w spotkaniach z doradcą zawodowym zmienia się w zależności od powiatu: najwyższy wskazywali uczniowie z miechowskiego (38%), nowosądeckiego (33%), wielickiego (32%), tarnowskiego (32%) oraz gorlickiego (31%). W poprzednim roku pierwszą piątkę pod tym względem stanowiły powiaty: miechowski, gorlicki, wielicki, chrzanowski oraz wadowicki.

O wysokiej pozycji poszczególnych powiatów, jeśli chodzi o uczestnictwo uczniów w spotkaniach z doradcą zawodowym, decyduje przede wszystkim zaangażowanie danej placówki: jak już zostało to wyżej zasygnalizowane, uczniowie uczestniczą w zajęciach zawierających elementy doradztwa zawodowego głównie w szkole. Jeśli chodzi o pozostałe ośrodki świadczące doradztwo zawodowe, to w spotkaniach z pracownikami powiatowych urzędów pracy uczestniczyło najwięcej badanych z powiatu oświęcimskiego, proszowickiego i Tarnowa (po 6%), a także z powiatu miechowskiego (5%)⁴⁵. Z kolei w zajęciach organizowanych przez Mobilne Centra Informacji Zawodowej (OHP) najliczniej uczestniczyli uczniowie z powiatu wielickiego (9%), Tarnowa (6%) oraz powiatu myślenickiego (4%).

⁴⁵ Warto dodać, że powiat miechowski drugi rok z rzędu notuje najwyższy poziom uczestnictwa uczniów w spotkaniach z doradcą zawodowym.

Czy uczestniczyłeś(aś) w spotkaniach z doradcą zawodowym?

	tak, uczestniczyłem(am)					nie uczestniczyłem/am w żadnych spotkaniach tego typu
	w szkole	w powiatowym urzędzie pracy	w poradni psychologicznej	w Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej	inne	
miechowski	32%	5%	0%	1%	3%	62%
nowosądecki	32%	1%	0%	1%	1%	67%
wielicki	23%	2%	0%	9%	2%	68%
tarnowski	30%	1%	0%	0%	0%	68%
gorlicki	23%	4%	1%	2%	1%	69%
chrzanowski	24%	4%	0%	1%	1%	71%
brzeski	25%	2%	1%	1%	0%	72%
dąbrowski	25%	0%	0%	2%	0%	73%
oświęcimski	18%	6%	1%	1%	1%	74%
Nowy Sącz	20%	3%	0%	1%	1%	76%
bocheński	20%	3%	0%	1%	1%	77%
Tarnów	13%	6%	0%	6%	1%	77%
myślenicki	18%	3%	1%	4%	0%	77%
proszowicki	13%	6%	0%	7%	1%	77%
limanowski	20%	3%	0%	1%	0%	77%
krakowski	20%	1%	1%	1%	1%	77%
suski	20%	1%	0%	1%	0%	78%
olkuski	17%	2%	1%	0%	1%	81%
Kraków	13%	3%	1%	1%	2%	82%
wadowicki	17%	1%	0%	0%	1%	82%
nowotarski	12%	2%	0%	1%	1%	85%
tatrzański	9%	1%	0%	0%	0%	91%
ogółem	18%	3%	0%	2%	1%	77%

TZTP45/2011

Różnice w poziomie uczestnictwa uczniów poszczególnych typów szkół w zajęciach zawierających elementy doradztwa zawodowego nie są duże. W przypadku młodzieży z zasadniczych szkół zawodowych udział ten wynosi 22%, technikum – 24%, a szkół policealnych – 20%. Warto jednak podkreślić, że **przeszło połowa słuchaczy szkół policealnych (z tych, którzy w ogóle skorzystali z doradztwa), uczestniczyła w spotkaniach w powiatowych urzędach pracy**, podczas gdy pozostali uczniowie – głównie w szkołach. Prawdopodobnie wynika to faktu, że znajdują się oni na różnych etapach swojej kariery zawodowej: uczniowie szkół policealnych są starsi i na naukę w szkole zdecydowali się, by zdobyć konkretny fach. Poza tym, mimo że często mają w kieszeni świadectwo dojrzałości, nie udało im się wcześniej podjąć pracy zarobkowej.

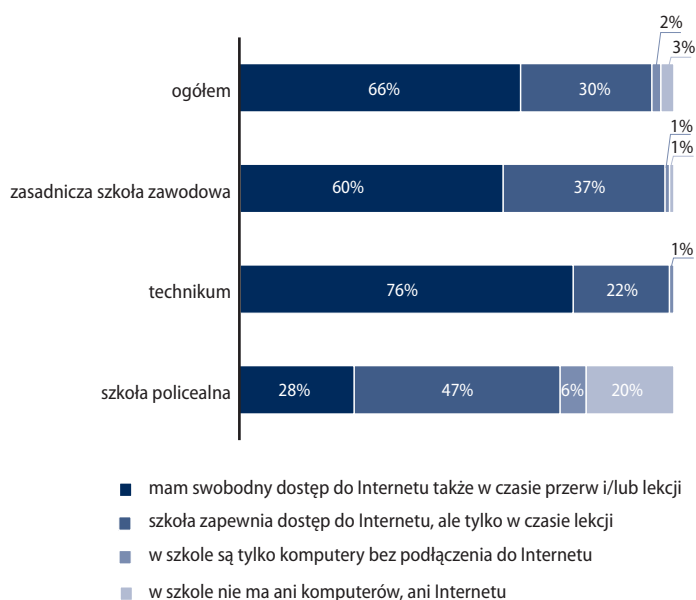

8. Dostęp do komputerów i Internetu w szkołach

W zeszłorocznych badaniach pytania dotyczące korzystania z komputerów oraz Internetu zostały zadane uczniom po to, by sprawdzić, jak powszechne jest korzystanie z nich. Uzyskane informacje miały pomóc w przygotowaniu badania absolwentów, w którym poczta elektroniczna będzie służyć jako sposób dotarcia do respondentów. Wyniki pokazały, że 87% uczniów ostatnich klas małopolskich szkół zawodowych korzysta z Internetu częściej niż raz w tygodniu, a 60% przynajmniej raz w tygodniu odbiera emaila.

Na wniosek środowiska szkolnego pytania dotyczące ogólnego korzystania z poczty elektronicznej oraz Internetu zostały zastąpione pytaniami o dostęp do nich w szkole oraz o ocenę wyposażenia pracowni komputerowych z punktu widzenia potrzeb związanych z nauką w danej placówce.

Dostęp do komputerów i Internetu w szkołach

TZTP46/2011

Ogólna ocena wystawiona przez uczniów w tych dwóch obszarach jest zadowolająca. 66% z nich ma dostęp do Internetu w przerwach międzylekcyjnych i po szkole, a kolejne 30% – w trakcie lekcji. Tylko w 2% przypadków badani wskazywali, że w szkole są komputery bez podłączenia do Internetu, a 3% – że komputerów w ogóle nie ma. Przypadki braku podłączenia do Internetu oraz braku komputerów w większości dotyczyły szkół policealnych (kolejno: 6% i 20%). Ponadto w tych placówkach dostęp do sieci poza lekcjami deklarowało zaledwie 28% respondentów, a w trakcie lekcji – 47%. Lepiej pod tym względem zaprezentowały się zasadnicze szkoły zawodowe (odpowiednie udziały to 60% i 37%). Najswobodniejszy dostęp do Internetu w szkole mają uczniowie techników (76% poza lekcjami i 22% w trakcie lekcji).

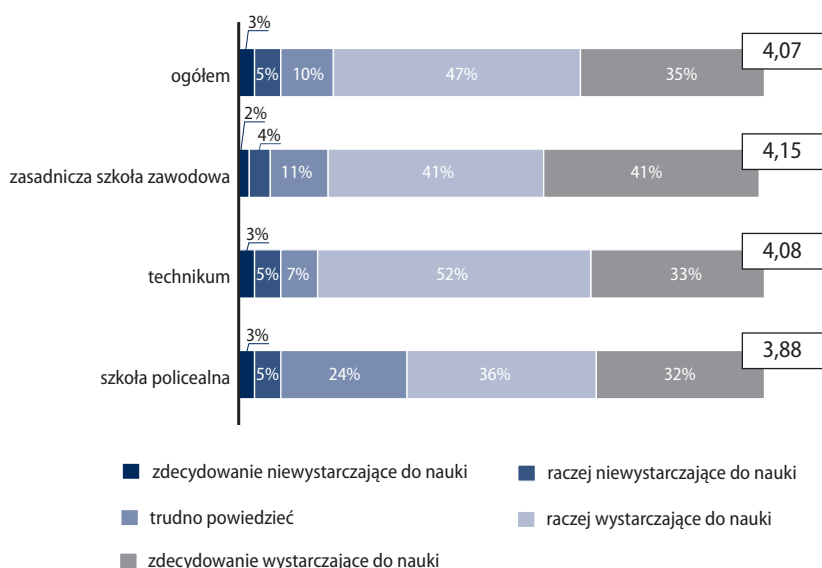
Jeśli chodzi o ocenę wyposażenia pracowni komputerowych pod kątem potrzeb związanych z nauką, to 35% uczniów stwierdziło, że jest ono zdecydowanie wystarczające, 47% – raczej wystarczające, a 8% – niewystarczające. Średnia ocen szkolnych pracowni wynosiła 4,07⁴⁶. Zdecydowanie lepsze noty otrzymały pracownie w zasadniczych szkołach zawodowych (4,15), słabsze w technikach (4,08), natomiast zdecydowanie najgorsze w szko-

⁴⁶ Ocena została obliczona jako średnia arytmetyczna z poszczególnych ocen wyposażenia szkolnej pracowni, gdzie 5 oznaczało „zdecydowanie wystarczające do nauki”, a 1 – „zdecydowanie niewystarczające do nauki”.

łach policealnych (3,88). W przypadku szkół policealnych duży odsetek respondentów (24%) wskazał, że nie potrafi ocenić poziomu wyposażenia pracowni.

Ocena wyposażenia pracowni komputerowych dla potrzeb nauki

TZTP47/2011

Gorsza ocena wyposażenia pracowni komputerowych w technikum może wynikać z tego, że wykonywanie wielu zawodów, których się w nich uczy, jest niemożliwe bez wykorzystania dobrej klasy komputera i specjalistycznego oprogramowania. Zatem ich brak w procesie dydaktycznym jest dla uczniów szczególnie dotkliwy. Potwierdzeniem postawionej tezy mogą być informacje o udziale osób negatywnie oceniających wyposażenie pracowni w podziale na zawody. Średnio 8% uczniów uznało, że wyposażenie pracowni jest zdecydowanie bądź raczej niewystarczające do nauki zawodu, natomiast w niektórych profesjach udział uczniów dostrzegających niedostatek w tym względzie był prawie dwukrotnie większy. Były to zawody takie jak: protetyk słuchu (33% negatywnie oceniających), realizator dźwięku (33%) technik rachunkowości (25%), tapicer (20%), fototechnik (19%), technik optyk (19%), technik farmaceutyczny (18%), technik dróg i mostów kolejowych (15%), elektromechanik pojazdów samochodowych (15%) oraz elektromechanik (15%). We wszystkich tych przypadkach (z wyjątkiem tapicera) w nauce i w wykonywaniu zawodu bardzo ważna jest dobra znajomość komputera oraz odpowiedniego oprogramowania. Zatem wyposażenie szkoły bezpośrednio przekłada się na zwiększenie szans młodzieży przy wejściu na rynek pracy.

Ocena dotycząca wyposażenia szkolnych pracowni komputerowych jest zróżnicowana terytorialnie. Najlepiej oceniane były pracownie w szkołach w podregionie tarnowskim (4,17)⁴⁷, następnie w podregionie nowosądeckim (4,12), krakowskim (4,06), oświęcimskim (4,04) i na samym końcu w stanowiącym odrębny podregion Krakowie (3,98). Kolejność podregionów ze względu na ocenę wyposażenia pracowni komputerowych jest dokładnie odwrotna niż ta, która wyłoniła się w poprzednim roku i która dotyczyła korzystania przez uczniów z Internetu. W tym przypadku na pierwszym miejscu był Kraków, a na kolejnych podregiony: oświęcimski, krakowski, tarnowski i nowosądecki.

47 Czyli powiaty: tarnowski, brzeski, dąbrowski i Tarnów.

Jak oceniasz wyposażenie szkolnej pracowni komputerowej?

	m. Kraków	oświęcimski	krakowski	nowosądecki	tarnowski	ogółem
zasadnicza szkoła zawodowa	4,10	4,14	4,08	4,14	4,27	4,15
technikum	4,01	4,00	4,06	4,15	4,14	4,08
szkoła policealna	3,80	3,97	4,04	3,81	3,98	3,88
ogółem	3,98	4,04	4,06	4,12	4,17	4,07

TZTP48/2011

Stosunkowo niskie oceny wyposażenia szkolnych pracowni komputerowych w Krakowie mogą mieć kilka przyczyn. Po pierwsze w Krakowie zlokalizowanych jest większość szkół policealnych, a ich uczniowie najniżej oceniają swoje placówki pod tym względem. Ponadto w stolicy Małopolski uczy się stosunkowo rzadkich profesji, takich jak wymienione powyżej, które wymagają specyficznego sprzętu i oprogramowania. Poza tym zamożniejsi uczniowie, posiadający stosunkowo drogi sprzęt komputerowy w domu, zwykle surowiej oceniają ten, który służy nauce zawodu w szkole.

III. Wnioski

Dzięki przeprowadzeniu kolejnej edycji badania uczniów możliwe jest porównanie informacji przekazanych przez młodzież kończącą małopolskie szkoły zawodowe w roku szkolnym 2009/2010 i 2010/2011. Wyniki pokazują, że w przypadku większości zagadnień deklaracje uczniów nie uległy znaczącym zmianom.

- Podobnie jak przed rokiem w wyborze szkoły najczęściej osób kierowało się zainteresowaniami. Ponadto uczniowie doceniali dogodne położenie szkoły i dobrą opinię o niej. Niewielu przyznało, że wybrało zawód przypadkowo czy za namową rodziny lub znajomych. Z drugiej strony niewielu myślało o karierze zawodowej i zarobkach, czyli o tym, co będzie później, po szkole.
- Świadomie podjęta decyzja co do wyboru szkoły zmniejsza ryzyko rozczarowania wyborem kierunku kształcenia: jeśli uczeń podjął decyzję bez głębszej refleksji, to chętnie by ją w czasie nauki zmienił.
- Większość uczniów pracowała w trakcie nauki, najczęściej w wakacje. Niestety rzadko w swoim zawodzie, tymczasem jeśli uczniowie mają możliwość pracy zgodnej z kierunkiem kształcenia, to częściej są bardziej zadowoleni z jego wyboru. Są również bardziej zmotywowani do zdawania egzaminu zawodowego i podjęcia pracy w danej profesji.
- Plany młodzieży na przyszłość najczęściej zakładają podjęcie pracy. Uczniowie nie wiedzą jeszcze, czy będą się dalej uczyć, nie są również zdecydowani co do wyjazdu.
- W poprzednim roku wielu badanych stwierdziło, że ma już zagwarantowaną pracę w zawodzie, w tej edycji uczniowie nastawiają się na jej poszukiwanie, bez względu na to, czy chodzi o jakiegokolwiek zatrudnienie czy o zatrudnienie w zawodzie. Generalnie widać wśród młodych większą niepewność co do sytuacji na rynku pracy. Dowodem na to jest nie tylko diametralne zmniejszenie się grupy osób, które zadeklarowały zagwarantowaną pracę, ale też zwiększenie tej, która nie odrzuca opcji wyjazdu. W tym kontekście bardzo niepokoją informacje o tym, że pracodawcy, którzy zatrudniają młodocianych pracowników, nie mogą już liczyć na refundacje ich wynagrodzeń. Trzeba pamiętać, że

połowa uczniów, która twierdzi, że ma zagwarantowaną pracę w zawodzie, myśli o posadzie w firmie, gdzie odbywała praktyczną naukę zawodu.

- Jeśli uczniowie zaplanowali już wyjazd (a jest takich mniej niż przed rokiem), to wybierają się głównie za granicę, do krajów Unii Europejskiej: najczęściej Wielkiej Brytanii lub Niemiec. Co ważne, w porównaniu z pierwszą edycją zainteresowanie niemieckim rynkiem pracy znacząco wzrosło – być może w związku z informacjami o jego otwarciu z dniem 1 maja 2011 roku.
- Jeśli chodzi o plany edukacyjne, to niewiele się zmieniło: sprecyzowane mają przede wszystkim uczniowie szkół zasadniczych zawodowych, którym coraz częściej nie wystarcza skończona „zawodówka” i którzy chcą się dalej uczyć w technikum uzupełniającym. Uczniowie technikum i szkół policealnych, jeśli już, to chcą się kształcić na studiach, raczej nie w swoim zawodzie. Nadal najwięcej osób wybiera się na kierunki pedagogiczne i kosmetyczne. Przy pytaniu o preferowane uczelnie, najczęściej respondenci wskazywali największe z Krakowa: Akademię Górniczo-Hutniczą, Politechnikę Krakowską, Uniwersytet Jagielloński i Uniwersytet Ekonomiczny.
- Większość badanych uczniów, w tym szczególnie młodociani pracownicy, zamierza przystąpić do egzaminu zawodowego. Wśród uczniów techników więcej osób jest pewnych, że będzie zdawać egzaminu dojrzałości niż zawodowy. Mówią oni wprost: wybraliśmy tę szkołę, bo daje możliwość zdawania matury, matura jest ważniejsza, ewentualnie oba egzaminy są tak samo ważne. Można więc powiedzieć, że dla wielu badanych technikum to takie liceum, które równocześnie daje zawód. W szkołach policealnych zdecydowana większość uczących się ma już maturę, dlatego może się skupić na egzaminie zawodowym. W porównaniu do ubiegłego roku wyraźnie przybyło osób, które są zdecydowane do niego przystąpić.
- Uczniowie dobrze oceniają wyposażenie szkół w komputery oraz dostęp do sieci internetowej. Najbardziej krytyczne wobec obu kwestii są osoby uczące się w zawodach, których wykonywanie jest związane z wykorzystaniem wysokiej klasy sprzętu komputerowego oraz specjalistycznego oprogramowania. Niektóre szkoły w zakresie wyposażenia mają zaległości.
- Liczba uczniów uczestniczących w korepetycjach jest podobna, jak w roku ubiegłym. Głównym motywem uczestnictwa w nich jest chęć zwiększenia swoich szans edukacyjnych, co widać po proporcjonalnie większym udziale wśród uczniów, którzy planują kontynuować kształcenie. Ponadto ci, którzy myślą o dalszej edukacji, częściej uczestniczyli w dodatkowych zajęciach z kilku przedmiotów, częściej też uzupełniali wiedzę w zakresie języków obcych i przedmiotów ogólnokształcących. Uczniowie, którzy dokształcali się, by nadrobić zaległości, najczęściej brali udział w korepetycjach z jednego przedmiotu i była nim matematyka.
- Spośród wszystkich badanych co czwarty uczestniczył w dodatkowych kursach zawodowych. Dysproporcja pomiędzy poszczególnymi typami szkół w tym przypadku była najmniejsza spośród wszystkich badanych cech. Dwie trzecie kursów, w których wzięła udział młodzież, była całkowicie bezpłatna. Tematyka większości z nich pokrywała się z treściami nauczonymi w szkole, zatem najprawdopodobniej większość z nich traktowana jest jako forma uzupełniania wiedzy i umiejętności zdobywanej na co dzień.
- Co czwarty uczeń uczestniczył w zajęciach z doradztwa zawodowego. Za organizację większości z nich odpowiedzialna była szkoła. Wśród uczestników zajęć przygotowywanych przez powiatowe urzędy pracy dominowali uczniowie szkół policealnych, natomiast uczniowie szkół zasadniczych zawodowych i technikum z doradztwem zawodowymi stykali się głównie w szkole.

Spis tabel

1. Liczba kontaktów mailowych i telefonicznych	9
2. Liczba szkół, które wzięły udział w badaniu w podziale na powiaty	10
3. Liczba przebadanych uczniów w podziale na typ szkoły	11
4. Liczba przebadanych uczniów w podziale na powiat i typ szkoły	11
5. Czy uczestniczyłeś(aś) w spotkaniach z doradcą zawodowym?	47
6. Jak oceniasz wyposażenie szkolnej pracowni komputerowej?	50

Spis wykresów

1. Dlaczego wybrałeś(aś) naukę w swoim zawodzie?	13
2. Dlaczego wybrałeś(aś) naukę w swoim zawodzie? – odpowiedzi w podziale na typ szkoły	14
3. Powody wyboru zawodu a zadowolenie z dokonanego wyboru	15
4. Czy wybrał(a)byś ten sam zawód?	16
5. Zadowolenie z wyboru zawodu – podsumowanie	16
6. Motywy wyboru zawodu i zadowolenie z wyboru zawodu a postawa uczniów	17
7. Rodzaj podejmowanej pracy a zawód i typ szkoły	18
8. Praca w czasie nauki	19
9. Czy po skończeniu szkoły zamierzasz pracować?	20
10. Czy po skończeniu szkoły zamierzasz pracować? – odpowiedzi w podziale na szkoły	21
11. Plany dotyczące pracy a zawód i powiat	22
12. Miejsce pracy w zawodzie po skończeniu szkoły – odpowiedzi uczniów, którzy zadeklarowali, że mają zagwarantowaną pracę w zawodzie	23
13. Czy zamierzasz dalej się uczyć? – odpowiedzi w podziale na typ szkoły	24
14. Gdzie zamierzasz kontynuować naukę w zawodzie? – uczniowie technikum	24
15. Na jakiej uczelni chcesz się uczyć w innym niż obecnie zawodzie?	25
16. W jakim innym zawodzie chcesz się dalej uczyć?	26
17. W jakiej szkole policealnej chcesz się uczyć w innym niż obecnie zawodzie?	26
18. Czy planujesz wyjechać do pracy i/lub żeby dalej się uczyć?	27
19. Do jakiego miasta w Polsce zamierzasz wyjechać?	28
20. Do jakiego kraju zmierzasz wyjechać?	29
21. Plany na przyszłość a postawy uczniów – podsumowanie graficzne*	30
22. Czy zamierzasz przystąpić do egzaminu zawodowego?	31
23. Czy zamierzasz przystąpić do egzaminu zawodowego i matury? – uczniowie technikum	32
24. Który egzamin wydaje Ci się ważniejszy?	33
25. Podejmowana praca a podejście do egzaminów	34
26. Plany dotyczące pracy a nastawienie do egzaminów	34

27. Czy zamierzasz zdawać maturę? – uczniowie szkół policealnych	35
28. Uczestnictwo w korepetycjach a typ szkoły	35
29. Uczestnictwo w korepetycjach a zadowolenie z wyboru szkoły	36
30. Powody uczestnictwa w korepetycjach	37
31. Przedmioty korepetycji, w których uczestniczyli uczniowie	38
32. Udział w korepetycjach według powiatów	39
33. Udział w kółkach zainteresowań a typ szkoły	39
34. Uczestnictwo w dodatkowych kursach zawodowych a typ szkoły	40
35. Tematyka kursów zawodowych	41
36. Odpłatność za kursy zawodowe	42
37. Kursy zawodowe wybierane przez uczniów ZSZ	43
38. Kursy zawodowe wybierane przez uczniów technikum	44
39. Kursy zawodowe wybierane przez uczniów szkół policealnych	45
40. Uczestnictwo uczniów w doradztwie zawodowym	46
41. Dostęp do komputerów i Internetu w szkołach	48
42. Ocena wyposażenia pracowni komputerowych dla potrzeb nauki	49

Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji to projekt badawczy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie. W 2011 r. obchodzi pięćdziesiąt lat istnienia.

Obserwatorium **prowadzi badania cykliczne, jednorazowe oraz analizy desk research** małopolskiego rynku pracy.

Opracowuje również nowe rozwiązania w zakresie udostępniania i rozpowszechniania informacji o rynku pracy. **Zarządza Internetową Biblioteką Małopolskich Obserwatoriów**. Publikuje wskaźniki w module „**Wizualizacji danych**”.

Więcej informacji w serwisie
www.obserwatorium.malopolska.pl.

Wydawca: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
plac Na Stawach 1, 30-107 Kraków
tel. 12 42 87 870, faks 12 42 29 785
e-mail: kancelaria@wup-krakow.pl
www.wup-krakow.pl

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego